

Európai Migrációs Hálózat

Harmadik országbeli állampolgárok Európai Unión belüli mobilitása

Magyarország

2012

Tartalomjegyzék

Bevezetés	4
1. fejezet: A nemzeti jogi szabályozási keret: vízumok és tartózkodási engedélyek	6
1.1 Az Európai Unió irányelvei által biztosított mobilitási jog egyes harmadik országbeli migráns csoportokra vonatkozóan	6
1.1.1 EU huzamos tartózkodási jogosultsággal rendelkezők tartózkodása valamely más tagállam területén	6
1.1.2 EU Kék Kártya birtokosok	7
1.1.3 Kutatók	8
1.1.4 Diákok	8
1.1.5 Kiküldött munkavállalók	9
1.2 Az uniós acquis által nem érintett, harmadik országbeli állampolgárok csoportjaira vonatkozó, mobilitást elősegítő szabályok	10
1.2.1 Határ menti ingázó munkavállalók	10
1.2.2 Szezonális munkavállalók	11
1.2.3 Szabályozott szakmában foglalkoztatottak	12
1.2.4 Bármely más migráns munkavállalói kategóriára vonatkozó mobilitási szabályok	12
1.3 Valamennyi mobilis harmadik országbeli állampolgárra vonatkozó közös szabályozás és eljárásrend	12
2. fejezet: A mobilitás jelenségének mértéke és hatálya	15
2.1. Az Unión belüli mobilitási jog gyakorlásával rendelkező harmadik országbeliekre vonatkozóan Magyarországon elérhető statisztikai adatok	15
2.1.1 Az uniós jog által szabályozott státuszok	15
2.1.1.1 Huzamos tartózkodási joggal rendelkezők	15
2.1.1.2 EU Kék Kártya birtokosok	16
2.1.1.3 Kutatók	16
2.1.1.4 Diákok	16
2.1.1.5 Kiküldött munkavállalók	17
2.1.2 Az uniós jog által nem szabályozott státuszok	18
2.1.2.1 Határ menti ingázók	18

2.1.2.2 Szezonális munkavállalók	18
2.1.3 Egyéb, Unión belüli mobilitásra utaló adatok	19
2.2 Uniós polgárok áramlásának statisztikai adatai	19
3. fejezet: Harmadik országbeli állampolgárok Európai Unión belüli mobilitására vonatkozóan megállapított korlátozások	21
3.1 Harmadik országbeli állampolgárok munkavállalásának munka-erőpiaci korlátai	21
3.2 Minimálbérek, mint a harmadik országbeli állampolgárok mobilitási döntését befolyásoló tényezők	23
3.3 Diplomák és képesítések elismerésével kapcsolatos akadályok	24
3.4 Egyéb, mobilitást befolyásoló körülmények	25
4. fejezet: Következtetések	26
Mellékletek	28
Felhasznált irodalom	40
Felhasznált jogszabályok jegyzéke	41

Bevezetés

Az ún. Szabad Mozgás Irányelv (2004/38/EK európai parlamenti és tanácsi irányelv)¹ összefoglalta és újraszabályozta az addigi uniós joganyagot, és egyetlen irányelvben fektette le a különböző célból valamely más tagállamban tartózkodó uniós polgárok és családtagjaik beutazására és tartózkodására vonatkozó szabályrendszert, beleértve a huzamos tartózkodási jog és feltételeinek deklarálását is. Ezzel szemben a harmadik országbeli állampolgárok beutazási és tartózkodási feltételeinek szabályozása korántsem teljes körű.² Az Európai Bizottság ugyanis 2001-ben még a teljes gazdasági célú migrációs területet megpróbálta szabályozásával lefedni, beleértve mind a munkavállalókat, mind az önfoglalkoztatókat. Ezen irányelvtervezet kudarcából okulva, és a 2005-ben e területtel kapcsolatban kezdeményezett uniós konzultáció eredményeire támaszkodva 2007-ben már szektorális megközelítést alkalmazott az uniós jogszabály-kezdeményező.³

Jelenleg tehát meghatározott célból – családegyesítés, tanulmányok folytatása, kutatás, magasan képzett munkavállalóként történő munkavállalás céljából – érkező, valamint a huzamosan tartózkodó harmadik országbeli állampolgárokra létezik uniós szinten harmonizált szabályrendszer, amely azonban eltérő módon szabályozza – amennyiben szabályozza – az Unión belüli mobilitás jogát. Továbbá tekintettel arra, hogy a három hónapon túli tartózkodás uniós szintű szabályozásának eszközei tipikusan az irányelvek, így azok bizonyos rugalmasságot biztosítanak a tagállamoknak az irányelvi rendelkezések tagállami szabályrendszerébe történő átültetése során, ez pedig további eltéréseket eredményezhet a harmadik országbeliek számára rendelkezésre álló mobilitási lehetőségek tényleges gyakorlására vonatkozóan.

A következőkben a tanulmány 1. fejezete bemutatja a vízum és tartózkodási engedélyekkel kapcsolatos, uniós szinten harmonizált szabályok érvényesülését biztosító hazai

¹Az Európai Parlament és a Tanács 2004/38/EK irányelve (2004. április 29.) az Unió polgárainak és családtagjaiknak a tagállamok területén történő szabad mozgáshoz és tartózkodáshoz való jogáról, valamint az 1612/68/EGK rendelet módosításáról, továbbá a 64/221/EGK, a 68/360/EGK, a 72/194/EGK, a 73/148/EGK, a 75/34/EGK, a 75/35/EGK, a 90/364/EGK, a 90/365/EGK és a 93/96/EGK irányelv hatályon kívül helyezéséről. HL L 158., 2004.4.30., 77—123. o.

² Már az 1999-es Tamperei Program is rögzítette, hogy a legálisan tartózkodó harmadik országbeli állampolgárok számára tisztességes bánásmódot kell biztosítani, és az uniós polgárokhoz hasonló jogokat és kötelezettségeket elérésére törekvő, intenzívebb integrációs politikát kell megvalósítani. A harmadik országbeli állampolgárok jogi státuszát tehát közelíteni kell az uniós polgárok jogállásához, ezen belül is azok számára, akik már egy meghatározott ideje jogszerűen tartózkodnak egy tagállamban és huzamos tartózkodási engedélyük van, olyan egységes jogi csokrot kell biztosítani uniós szinten, amely a lehető legközelebb áll az uniós polgárokéhoz. E jogközelítésnek az egyik szerves része az Európai Unión belüli mobilitási jog biztosítása, amelyet az uniós polgárok esetében is kezdetben csak limitált személyi körre, a munkakeresők és munkavállalók számára biztosítottak az alapító szerződések.

³ Forrás: dr. Tóttös Ágnes: A harmadik országbeli állampolgárok legális migrációjának uniós szabályozása, In: Interdiszciplináris Doktorandusz Konferencia 2012 Konferenciakötet, Pécsi Tudományegyetem Doktorandusz Önkormányzat, Pécs, 2012., pp. 11-16.

http://phdpecs.hu/static/idk_2012/idk_2012.html (Letöltés ideje: 2012. december 4.)

rendelkezések, valamint az uniós szinten nem harmonizált személyi körre vonatkozó egyes rendelkezések mobilitási joggal kapcsolatos szabályait. Ezt követően a 2. fejezetben kerül sor annak vizsgálatára, milyen statisztikai adatok érhetőek el a külföldiek Magyarországot érintő, Unión belüli mobilizálódásával járó mozgásainak nyomon követésére, és ezek alapján milyen nagyságú Unión belüli mobilitás mutatható ki elsődlegesen a harmadik országbeli állampolgárok vonatkozásában. A 3. fejezet az Unión belüli mobilitást akadályozó tényezőket igyekszik felvonultatni, azok közül is elsődlegesen a nem egységes uniós munkaerőpiacból fakadó korlátozásokat. Végül a tanulmány a bemutatott szabályozás és szám adatok alapján megpróbál következtetéseket levonni a harmadik országbeli állampolgárok Magyarországot is érintő, Unión belüli mobilitására vonatkozóan.

1. fejezet: A nemzeti jogi szabályozási keret: vízumok és tartózkodási engedélyek

1.1 Az Európai Unió irányelvei által biztosított mobilitási jog egyes harmadik országbeli migráns csoportokra vonatkozóan

1.1.1 EU huzamos tartózkodási jogosultsággal rendelkezők tartózkodása valamely más tagállam területén

Annak a harmadik országbeli állampolgárnak, aki valamely más tagállamban EU huzamos tartózkodási jogállást szerzett az ún. Huzamos Tartózkodási Irányelv (2003/109/EK tanácsi irányelv)⁴ alapján és Magyarországon kívánja gyakorolni mobilitási jogát, ideiglenes tartózkodási engedélyt szükséges benyújtania. E kérelmet legkésőbb a három hónapot meg nem haladó tartózkodása utolsó napján, illetve három hónapot meghaladó tartózkodásra jogosító engedélyének lejártát harminc nappal megelőzően nyújthatja be.⁵

Az ideiglenes letelepedési engedély iránti kérelmet benyújtó harmadik országbeli állampolgárnak igazolnia kell a 2007. évi II. törvény (a továbbiakban: Harmtv.)⁶ 13. §-ában rögzített, a három hónapon túli tartózkodás általános feltételeit, valamint a letelepedésre a Harmtv. 33. §-ában meghatározott speciális feltételeket, illetve a Harmtv. 34. §-ában kifejezetten az ideiglenes letelepedési engedélyre vonatkozóan lefektetett feltételeket. Mindezek ismeretében megállapítható tehát, hogy a feltételek igazolása tekintetében, amennyiben valamely más tagállamban EU huzamos tartózkodási jogosultsággal rendelkező harmadik országbeli állampolgár Magyarországon kívánja gyakorolni a Huzamos Tartózkodási Irányelv által biztosított mobilitási jogot, minden egyes tartózkodási és letelepedési feltételt ismételtelen igazolnia szükséges.

Ugyanakkor a magyar szabályozás speciálisnak tekinthető abból a szempontból, hogy sem az első tagállamként a Huzamos Tartózkodási Irányelv alapján kiadott EK letelepedési engedély, sem a második tagállamként kiadott ideiglenes letelepedési engedély feltételei között nem rögzít kifejezetten integrációs feltételeket. Ez adódik egyrészt abból a tényből, hogy a magyar nyelvet igen nehéz elsajátítani, és azt akár többéves magyarországi tartózkodást követően is aktívan használni, másrészt Magyarország relatíve kevés legális migránst fogad, akiknek a többsége elsődlegesen a határon túli magyar nemzetiségűek közül került ki, így esetükben integrációs követelmények meghatározása indokolatlan lett volna. A munkavállalási engedély, mint az idegenrendészeti feltételek közül a megélhetés biztosítottóságának egyik szükséges eleme is speciálisan kerül szabályozásra az ideiglenes letelepedési engedéllyel

⁴ A Tanács 2003/109/EK irányelve (2003. november 25.) a harmadik országok huzamos tartózkodási engedéllyel rendelkező állampolgárainak jogállásáról; HL L 16., 2004.1.23., 44-53. o.

⁵ A harmadik országbeli állampolgárok beutazásáról és tartózkodásáról szóló 2007. évi II. törvény végrehajtásáról szóló 114/2007. (V.24.) Korm. rendelet 99. § (1) bekezdése.

⁶ 2007. évi II. törvény a harmadik országbeli állampolgárok beutazásáról és tartózkodásáról.

rendelkezők esetében, mivel e személyi kör kifejezetten mentesítésre került⁷ a munkavállalási engedély beszerzése alól.

Habár a más tagállamban már EU huzamos tartózkodási engedélyt szerzők tehát egyes idegenrendészeti feltételek tekintetében hátrányosabb helyzetben vannak azon uniós polgárokhoz képest, akik saját tagállamukból vagy valamely tagállamban állandó tartózkodási kártyát szerezve ezen állampolgárságuktól eltérő tagállamból Magyarországra vándorolva kívánják gyakorolni mobilitási jogukat–hiszen az ideiglenes letelepedési engedély iránti kérelemnél például lakhatási feltételeket igazolni kell, illetve a megélhetés tekintetében az egzisztenciateremtés igazolása a követelmény– ugyanakkor foglalkozásukat tekintve az ideiglenes letelepedési engedély megszerzését követően ugyanúgy mentesülnek a munkavállalási engedély beszerzése alól, mint az uniós polgárok.

1.1.2 EU Kék Kártya birtokosok

Az ún. EU Kék Kártya Irányelv (2009/50/EK tanácsi irányelv)⁸ – melyet 2009. május 25-én fogadott el a Tanács – célja, hogy a harmadik országbeli állampolgárok magas szintű képzettséget igénylő munkavállalás céljából történő befogadásának és mozgásának elősegítésével hozzájáruljon a munkaerőhiány megoldásához annak érdekében, hogy az Uniót vonzóbbá tegye a világ minden tájáról érkező ilyen munkavállalók számára és fenntartsa az Unió versenyképességét és gazdasági növekedését. Ennek érdekében az EU Kék Kártya Irányelv részletes szabályokat tartalmaz a mobilitási jog gyakorlására vonatkozóan is.

Hazánkban a Harmtv. 20/B. §-a rögzíti, hogy az Európai Unió tagállama által magas szintű képzettséget igénylő munkavállalás céljából kiadott tartózkodási engedéllyel rendelkező harmadik országbeli állampolgár EU Kék Kártyát kap, ha az EU Kék Kártyát kiállító tagállamban legalább tizennyolc hónapig jogszerűen tartózkodott és rendelkezik a 20/A. § (1) bekezdés a)-d) pontjában meghatározott feltételekkel, azaz az EU Kék Kártya kiállításának valamennyi feltételét a mobilitási jog gyakorlásakor ismételtén igazolni szükséges. A 114/2007. (V.24.) Korm. rendelet (a továbbiakban: Harmvhr.)⁹ 72/C. § (1) bekezdés szerint e kérelmet az abban meghatározott feltételeket igazoló okiratok csatolásával egyidejűleg legkésőbb a beutazástól számított harminc napon belül lehet benyújtani.

Az EU Kék Kártya Irányelv az EU Kék Kártyával rendelkezők mellett azok családtagjai számára is biztosítja az Unión belüli mobilitás lehetőségét. A hazai szabályozás liberális megközelítése bármely célból kiállított tartózkodási engedéllyel rendelkező személyek

⁷ A foglalkoztatás elősegítéséről és a munkanélküliek ellátásáról szóló 1991. évi IV. törvény 2. § (2) bekezdés alapján a letelepedett jogállású személyeket az e törvény és végrehajtási szabályai által tartalmazott jogokat és kötelezettségeket illetően a magyar állampolgárral azonos jogok és kötelezettségek illetik meg és terhelik.

⁸ A Tanács 2009/50/EK irányelve (2009. május 25.) a harmadik országbeli állampolgárok magas szintű képzettséget igénylő munkavállalás céljából való belépésének és tartózkodásának feltételeiről; HL L 155, 17–29. o.

⁹ 114/2007. (V.24.) Korm. rendelet a harmadik országbeli állampolgárok beutazásáról és tartózkodásáról szóló 2007. évi II. törvény végrehajtásáról.

családtagjai, így az EU Kék Kártyával rendelkezők családtagjai számára is biztosítja a családdegyesítés céljából kiadott tartózkodási engedély iránti kérelem benyújtását a Harmtv. 19. §-ában.

1.1.3 Kutatók

A Harmvhr. két olyan rendelkezést tartalmaz, amely kifejezetten a valamely más tagállam területén tartózkodó kutatók magyar tartózkodási engedélyhez jutását is elősegítheti. Egyrészt a Harmvhr. 47. § (4) bekezdés b) pontja szerint a tartózkodási engedély kutatás céljából bármely esetben kérelmezhető már Magyarország területén tartózkodva. Másrészt a tartózkodási engedély elbírálásáért felelős regionális igazgatóság – a harminc napos általános elbírálási határidővel szemben – rövidebb eljárási határidő alatt, azaz mindössze tizenöt napon belül dönt a harmadik országbeli állampolgár tartózkodási engedély iránti kérelméről, ha magyarországi tartózkodásának célja kutatás.¹⁰

Az ún. Kutatói Irányelv (2005/71/EK tanácsi irányelv)¹¹ a kutatók számára kedvezményes – újabb fogadási megállapodás kötése nélküli – 3 hónap alatti mobilitási jogot biztosít. Ennek megfelelően a 181/2007. (VII. 6.) Korm. rendelet¹² 3 hónap alatti időtartam esetére nem írja elő újabb fogadási megállapodás megkötését, a 13. § (2) bekezdés szerint pedig, ha a kutató az Európai Gazdasági Térség egy másik tagállamában tartózkodik fogadási megállapodással, amelynek időtartama alatt a Magyarország területén három hónapnál hosszabb időt tölt kutatás céljából, e rendelet rendelkezéseit alkalmazni kell.

1.1.4 Diákok

Az ún. Diákokról szóló Irányelv (2004/114/EK tanácsi irányelv)¹³ nemzeti jogba való átültetésekor az irányelv rendelkezéseire képest szélesebb körben került meghatározásra a tanulmányok folytatása céljából kiadható tartózkodási engedélyek köre. A Harmtv. 21. § (1) bekezdése szerint tanulmányi célból tartózkodási engedélyt az a harmadik országbeli állampolgár kaphat, aki Magyarországon akkreditált közép- vagy felsőfokú oktatási intézmény nappali tagozatán tanulmányok folytatása, illetve a felsőoktatási intézmény által szervezett, a tanulmányok folytatását előkészítő képzésben való részvétel érdekében kíván Magyarország területén tartózkodni, és igazolja, hogy a tanulmányok folytatásához megfelelő nyelvismerettel rendelkezik.

¹⁰ Harmvhr. 49. § (3) bekezdés b) pontja.

¹¹ A Tanács 2005/71/EK irányelve (2005. október 12.) a harmadik országbeli állampolgároknak az Európai Közösség területén folytatott tudományos kutatás céljából való fogadására vonatkozó külön eljárásról; HL L 289., 2005.11.3., 15-22. o.

¹² 181/2007. (VII. 6.) Korm. rendelet a harmadik országbeli állampolgár kutatókat fogadó kutatószervezetek akkreditációjáról, valamint a fogadási megállapodásról.

¹³ A Tanács 2004/114/EK irányelve (2004. december 13.) a harmadik országok állampolgárai tanulmányok folytatása, diákcsere, javadalmazás nélküli gyakorlat, illetve önkéntes szolgálat céljából történő beutazásának feltételeiről HL L 375., 2004.12.23., 12-18. o.

A Harmvhr. 47. § (1) bekezdésben főszabályként rögzített azon benyújtási helytől eltérően, amely a kérelmező állandó vagy szokásos tartózkodási helye, illetve állampolgársága szerinti országban működik – a Harmvhr. 47. § (2) bekezdés c) pontja szerint a tartózkodási engedély kiadása iránti kérelem az (1) bekezdésben meghatározott országtól eltérő olyan országban működő konzuli tisztviselőnél vagy tartózkodási engedély iránti kérelem átvételére felhatalmazott más helyen is benyújtható, amelyben a kérelmező jogszerűen tartózkodik feltéve, hogy beutazásához és tartózkodásához Magyarországnak jelentős gazdasági, kulturális, tudományos vagy sportérdeke fűződik.

A kutatás céljából kiállított tartózkodási engedély iránti kérelmekre vonatkozó szabályozáshoz hasonlóan a tartózkodási engedély elbírálásáért felelős regionális igazgatóság – a harminc napos általános elbírálási határidővel szemben – rövidebb eljárási határidő alatt, azaz mindössze tizenöt napon belül dönt a harmadik országbeli állampolgár tartózkodási engedély iránti kérelméről, ha tartózkodásának célja tanulmányok folytatása.¹⁴

1.1.5 Kiküldött munkavállalók

A kiküldetésben lévő harmadik országbeli állampolgárok három hónapon túli magyarországi foglalkoztatásához keresőtevékenység céljából kiállított tartózkodási engedély igénylése szükséges a külföldi személy részéről.¹⁵ A kiküldetésben lévők tekintetében a tartózkodási engedély kiadását tekintve a befogadási feltételekre vonatkozóan az idegenrendészeti szabályozás nem tartalmaz speciális szabályokat.

Ugyanakkor a tartózkodási cél, illetve a megfelelő megélhetés biztosítottjának igazolására csatolandó okiratok tekintetében a kiküldött munkavállalók különleges helyzetben vannak, hiszen munkavállalási engedély csatolása a tartózkodási engedély megszerzéséhez nem szükséges. A kiküldetés a munkavállalási engedélyezési eljárásában speciális helyzetet eredményez, ugyanis a 355/2009.(XII. 30.) Korm. rendelet¹⁶ 2. § (1) bekezdés 7. pontja alapján engedélymentes annak a harmadik országbeli állampolgárnak a foglalkoztatása, akit az EGT-megállapodásban részes valamely államban letelepedett munkáltató által határon átnyúló szolgáltatásnyújtás teljesítése keretében kiküldetés, kirendelés útján magyarországi foglalkoztatónál magánjogi szerződés teljesítése érdekében munkavégzéshez foglalkoztatnak.¹⁷

¹⁴ Harmvhr. 49. § (3) bekezdés a) pontja.

¹⁵ A Harmtv. 20/A. § (2) bekezdés i) pontja pusztán azt rögzíti, hogy a munkavállalók szolgáltatások nyújtása keretében történő kiküldetéséről szóló, 1996. december 16-i 96/71/EK európai parlamenti és tanácsi irányelv hatálya alá tartozó harmadik országbeli állampolgár, aki Magyarország területén kiküldetésben tartózkodik, nem kaphat EU Kék Kártyát.

¹⁶355/2009. (XII. 30.) Korm. rendelet a harmadik országbeli állampolgárok Magyar Köztársaság területén történő engedélymentes foglalkoztatásának szabályairól.

¹⁷ Amennyiben tehát a harmadik országbeli munkavállaló egy EGT tagállamban letelepedett munkáltató által kiküldetés keretében végez munkát Magyarországon, úgy foglalkoztatása engedélymentes, függetlenül a munkavállaló lakóhelyétől. Ha azonban a harmadik országbeli munkavállaló Magyarországon bejegyzett cég alkalmazásában áll és úgy végez kiküldetés keretében munkát egy másik tagállamban, akkor a foglalkoztatása a 16/2010. (V. 13.) SZMM rendelet 1. § (1) bekezdése alapján engedélyköteles. Ez a szabályozás alapvetően

A Harmtv. 35. § (3) bekezdése alapján a nemzeti letelepedési engedély kiadása során az idegenrendészeti hatóság Magyarország területén történő tartózkodás (2) bekezdésben meghatározottnál¹⁸ hosszabb megszakítása esetén is engedélyezheti a harmadik országbeli állampolgár letelepedését, amennyiben a tartózkodás megszakítására méltányolható okból – különösen külföldi gyógykezelés, illetve a harmadik országbeli állampolgár keresőtevékenységével összefüggő külföldi kiküldetések miatt – került sor. Ennek eredményeképpen tehát a magyar szabályok szerint kialakított nemzeti letelepedési engedély a hároméves folyamatos tartózkodás igazolásakor nevesített esetként biztosít méltánylást, amennyiben kiküldetés miatt hagyta el a kérelmező Magyarország területét négy hónapon túli, vagy a három év alatt kétszázhetven napot meghaladó időtartamra.

1.2 Az uniós acquis által nem érintett, harmadik országbeli állampolgárok csoportjaira vonatkozó, mobilitást elősegítő szabályok

1.2.1 Határ menti ingázó munkavállalók

Jelenleg sem migrációs, sem foglalkoztatási szempontból nincs külön szabályozás a határ menti ingázó munkavállalókra nézve. Bár a Magyar Köztársaság Kormánya és az Osztrák Köztársaság Kormánya 1997. március 26-án egyezményt kötött munkavállalók határmenti térségekben¹⁹ történő kölcsönös foglalkoztatásáról (a továbbiakban: egyezmény)²⁰, az egyezmény azonban határmenti ingázónak azon munkavállalókat tekintette, akik a két ország valamelyikének állampolgárai, állandó lakhelyük vagy legalább egy éve szokásos tartózkodási helyük a fenti határmenti térségek egyikében van, ahová – kivéve a változó foglalkoztatási helyek eseteit – naponta visszatérnek, és a másik ország határmenti térségében foglalkoztatják őket. Az egyezmény tehát egyrészt csupán az uniós polgárok határmenti ingázása révén megvalósuló foglalkoztatást érintette, másrészt az egyezmény alapján kiadott engedélyek²¹ Magyarország 2004. május 1-jei uniós csatlakozását követő hétéves átmeneti időszak lejártával 2011-ben már elvesztették funkciójukat.

különbözik az uniós polgárokra alkalmazott szabályoktól, tekintve, hogy az ő foglalkoztatásuk engedélymentes. A továbbiakban ismertetett, külföldi munkavégzésre vonatkozó szabályok területén nincs különbség az uniós és a harmadik országbeli állampolgárok között.

¹⁸ Nem minősül Magyarország területén történő tartózkodás megszakításának Magyarország területének alkalmanként négy hónapnál rövidebb időre történő elhagyása, amennyiben a külföldi tartózkodások össz-időtartama a kérelem benyújtását megelőző három év alatt nem haladja meg a kétszázhetven napot.

¹⁹ Az egyezmény értelmében határmenti térségek Ausztriában a következő járások: Bruck an der Leitha, Neusiedl am See, Eisenstadt (beleértve a saját státusszal rendelkező Eisenstadt és Rust városokat is), Mattersburg, Güssing, Oberpullendorf, Oberwart és Jennersdorf. Magyarországon Győr-Moson-Sopron, Vas és Zala megyék számítanak határmenti térségnek.

²⁰ Az egyezményt Magyarország a 38/1998. (III. 1.) Korm. rendeletben hirdette ki, Magyar Közlöny, 1998/14. szám.

²¹ Az ingázói engedély legfeljebb 6 hónapra adható ki. Az engedély meghosszabbítására vonatkozó kérelmet az ingázónak az illetékes osztrák munkaügyi hivatalnál kell benyújtania. A kérelmet csak akkor engedélyezik, ha az eddigi munkaadó vagy az egyezmény feltételeinek megfelelő másik munkáltató az ingázót tovább kívánja foglalkoztatni. Az engedélyt egy alkalommal legfeljebb 6 hónappal lehet meghosszabbítani. A meghosszabbítást követően 1 év folyamatos munkaviszony után a munkavállaló jogosult az engedélymentességi igazolásra

1.2.2 Szezonális munkavállalók

A hazánkban kiadható három hosszú távú tartózkodásra jogosító vízum – tartózkodási engedély átvételére jogosító vízum, szezonális munkavállalási vízum, nemzeti vízum – egyik fajtája a szezonális munkavállalási vízum, amely egyszeri vagy többszöri beutazásra és három hónapot meghaladó, de legfeljebb hat hónapos szezonális munkavállalási célú tartózkodásra jogosít²², amelynek érvényességi ideje legfeljebb egy év²³.

Szezonális munkavállalási vízumot, illetve nemzeti vízumot az a harmadik országbeli állampolgár kaphat, aki eleget tesz a Harmtv. 13. § (1) bekezdés a), valamint c)-i) pontjaiban²⁴ foglalt feltételeknek.²⁵ Szezonális munkavállalási vízum mezőgazdasági szezonális munkavállalási engedély beszerzését követően adható ki; a szezonális munkavégzés egy naptári éven belül maximálisan 180 nap lehet, az engedélyben akár több részletben is meghatározva. A mezőgazdasági szezonális munkavállalás engedélyezése az egyéni munkavállalás engedélyeztetésére vonatkozó szabályok szerint, viszont ahhoz képest gyorsított eljárás keretében történik. Az engedélyt ebben az esetben is a munkaerő-piaci helyzet vizsgálata alapján kell kiadni, kivéve, ha a szezonális foglalkoztatás időtartama egy naptári éven belül nem haladja meg a 60 napot.

A három hónapot meghaladó tartózkodásra jogosító vízum iránti kérelemről szezonális munkavállalási vízum esetén a konzuli tisztviselő dönt.²⁶ A szezonális munkavállalási vízum iránti kérelmet főszabályként annál a konzuli tisztviselőnél vagy ilyen vízumkérelem átvételére felhatalmazott egyéb helyen kell benyújtani, amely a kérelmező állandó vagy szokásos tartózkodási helye, illetve állampolgársága szerinti országban működik.²⁷ A

(*Freizügigkeitsbestätigung*), amelyet az Osztrák Munka-erőpiaci Szolgálat (AMS) állít ki és amelynek birtokában a munkavállaló engedélymentesen vállalhat munkát Ausztriában Magyarország uniós csatlakozásától számított átmeneti időszak végéig, 2011. 05. 01-ig

²²Harmtv. 14. § (1) bekezdés a) pont.

²³Harmtv. 14. § (2) bekezdés a) pont.

²⁴Harmtv. 13. § (1) Három hónapot meghaladó tartózkodás céljából az a harmadik országbeli állampolgár utazhat be, illetve három hónapot meghaladó időtartamig az a harmadik országbeli állampolgár tartózkodhat Magyarországon területén, aki

a) rendelkezik érvényes úti okmánnyal;

c) rendelkezik a vissza- vagy továbbutazáshoz szükséges engedéllyel;

d) igazolja beutazása és tartózkodása célját;

e) Magyarországon területén rendelkezik szálláshellyel vagy lakóhellyel;

f) tartózkodása teljes időtartamára rendelkezik a lakhatását és megélhetését, valamint a kiutazás költségeit is biztosító anyagi fedezettel;

g) az egészségügyi ellátások teljes körére biztosítottnak minősül, vagy egészségügyi ellátásának költségeit biztosítani tudja;

h) nem áll kiutasítás vagy beutazási és tartózkodási tilalom hatálya alatt, illetve beutazása és tartózkodása nem veszélyezteti Magyarországon közbiztonságát, nemzetbiztonságát vagy közegészségügyi érdekeit;

i) nem áll beutazási és tartózkodási tilalom elrendelő SIS figyelmeztető jelzés hatálya alatt.

²⁵Harmtv. 14. § (3) bekezdés.

²⁶ Harmvhr. 32. § c) pont.

²⁷ Harmvhr. 34. § (1) bekezdés.

szezonális munkavállalási vízum a fősabálytól eltérően olyan országban működő konzuli tisztviselőnél vagy ilyen vízumkérelem átvételére felhatalmazott egyéb helyen is benyújtható, amelyben a kérelmező jogszerűen tartózkodik, feltéve – többek között – hogy igazolja az ilyen jellegű kérelmezés méltányolható indokait, vagy beutazásához és tartózkodásához Magyarországnak jelentős gazdasági, kulturális, tudományos vagy sportérdeke fűződik.²⁸

1.2.3 Szabályozott szakmában foglalkoztatottak

Sem migrációs, sem foglalkoztatási szempontból nincs speciális szabályozás azokra a harmadik országbeli állampolgárokra, akiknek a lakóhelye egy másik tagállamban van, és akik szabályozott szakma keretében folytatnak kereső tevékenységet.

1.2.4 Bármely más migráns munkavállalói kategóriára vonatkozó mobilitási szabályok

A harmadik országbeli állampolgárok munkavállalása fő szabály szerint engedélyköteles. A munkavállalási engedélyezési eljárás a munka végzéséhez és nem a munkavállaló lakóhelyéhez kötődik, így munkavállalási engedély kiadásának abban az esetben sincs akadálya, ha a munkavállaló lakóhelye másik tagállamban található.²⁹

1.3 Valamennyi mobilis harmadik országbeli állampolgárra vonatkozó közös szabályozás és eljárásrend

A mobilitást elősegítő rendelkezések első csoportjaként a kérelem benyújtásának helyét rögzítő hazai szabályrendszert szükséges kiemelni.³⁰ A Harmvhr. 47. § (1) bekezdése³¹ ugyanis már fősabályként lehetővé teszi, hogy ne csupán a harmadik országbeli állampolgár állampolgársága szerinti országban, hanem a kérelmező állandó vagy szokásos tartózkodási helye szerinti konzuli tisztviselőnél vagy a tartózkodási engedély átvételére felhatalmazott egyéb helyen nyújtsa be a kérelmező tartózkodási engedély iránti kérelmét. Így az Európai Unióban már valamely tartózkodási jogosultsággal állandó vagy szokásos tartózkodási helyet létesítő harmadik országbeli állampolgárnak nem szükséges elhagynia az Unió területét és visszatérnie az állampolgársága szerinti országba ahhoz, hogy benyújthassa a magyarországi tartózkodásra jogosító tartózkodási engedély iránti kérelmét. A fentiekben túl további kedvezményes helyzetet teremt a Harmvhr. 47. §(4) bekezdése azáltal, hogy rögzíti, hogy a Magyarország területén tartózkodó harmadik országbeli állampolgár tartózkodási engedély

²⁸ Harmvhr. 34. § (2) bekezdés b)-c) pont.

²⁹ A harmadik országbeli állampolgár foglalkoztatásának engedélyezését a harmadik országbeli állampolgárok magyarországi foglalkoztatásának engedélyezéséről szóló 16/2010. (V. 13.) SZMM rendelet szabályozza. Az engedélymentes foglalkoztatás szabályait pedig a harmadik országbeli állampolgárok Magyar Köztársaság területén történő engedélymentes foglalkoztatásának szabályairól szóló 355/2009. (XII. 30.) Korm. rendelet tartalmazza.

³⁰ A magyar idegenrendészeti szabályozás szerint bármely tartózkodási jogosultság kérelmezője minden esetben az adott harmadik országbeli állampolgár.

³¹ Harmvtv. 47. § (1) A tartózkodási engedély kiadása iránti kérelmet – a (2) és (4) bekezdésben foglalt kivétellel – annál a konzuli tisztviselőnél vagy tartózkodási engedély iránti kérelem átvételére kell benyújtani, amely a kérelmező állandó vagy szokásos tartózkodási helye, illetve állampolgársága szerinti országban működik.

kiadása iránti kérelmét a magyarországi szálláshelye szerint illetékes regionális igazgatóságon is előterjesztheti bizonyos esetekben.³²

A tartózkodási engedély kiadásának és meghosszabbításának feltételei sorában több olyan rendelkezést is tartalmaz a hazai migrációs szabályozás, amely az Unió területéről érkező, vagy oda továbbutazni szándékozó harmadik országbeliek számára nyújthat segítséget a rugalmas szabályozás által.

Először is a tartózkodási feltételek nem írják elő, hogy a tartózkodási jogosultság lejártakor a harmadik országbeli állampolgárnak el kellene hagynia az Európai Unió területét, a Harmtv. 13. § (1) bekezdés c) pontja csupán ahhoz a feltételhez köti a tartózkodást, hogy a kérelmező rendelkezzen a vissza-vagy továbbutazáshoz szükséges engedéllyel. A Harmvhr. 29. § (1) bekezdés szerint a harmadik országbeli állampolgár tovább- vagy visszautazása akkor tekinthető biztosítottnak, ha a három hónapot meghaladó tartózkodásra jogosító vízum vagy tartózkodási engedély lejártakor is rendelkezik az általa megjelölt országba történő beutazáshoz vagy a kiindulási országba történő visszautazáshoz szükséges engedélyekkel és érvényes menetjeggyel, illetve az annak megvásárlásához szükséges anyagi eszközökkel vagy jogszerű használatában lévő közlekedési eszközzel. Ennek megfelelően tehát a magyar szabályozás lehetővé teszi, hogy Magyarországról az Európai Unió valamely más országába utazzon tovább a harmadik országbeli állampolgár.

A Harmtv. 13. § (1) bekezdés f) pontja szerint a kérelmezőnek rendelkeznie kell a tartózkodás teljes időtartamára a lakhatás és megélhetés, valamint a kiutazás költségeit is biztosító anyagi fedezettel. A Harmvhr. 29. § (6) bekezdés h) pontja lehetővé teszi például, hogy külföldről folyósított rendszeres jövedelemről szóló igazolással is igazolhassa a harmadik országbeli állampolgár a megélhetését. A Harmtv. 13. § (1) bekezdés g) pontja pedig lehetővé teszi, hogy ne csak az szerezhessen 3 hónapot meghaladó tartózkodási jogosultságot, aki az egészségügyi ellátások teljes körére biztosítottnak minősül, hanem az is, aki az egészségügyi ellátásainak költségét biztosítani tudja.

Figyelemmel arra, hogy a kizárólag az országba történő belépés és okmányátvétel célját szolgáló ún. beutazási vízumok kiadását a tagállamoknak az Unión belüli mobilitás biztosítása céljából is célszerű a lehető legteljesebben elősegíteni, ezért a magyar szabályozás igen kedvező eljárásjogi rendelkezéseket rögzít a tartózkodási engedélyek átvételére jogosító vízumra vonatkozóan. A Harmvhr. 33. § (1) bekezdése szerint a tartózkodási engedély átvételére jogosító vízum kiadását a harmadik országbeli állampolgár a beutazást megelőzően – erre irányuló külön kérelem előterjesztése nélkül – tartózkodási engedély kiadása iránti kérelmében kérheti, a vízum iránti kérelem pedig oszttja a tartózkodási engedély iránti kérelem

³² Amennyiben

- a) a belföldi kérelmezést kivételes méltánylást érdemlő körülmény – így különösen családegyesítés vagy gyógykezelés – indokolja;
- b) a három hónapot meghaladó tartózkodás célja kutatás;
- c) az 539/2001/EK rendelet II. mellékletében szereplő állam állampolgáraként, vagy ilyen harmadik országbeli állampolgárral együtt, családtagként tartózkodik jogszerűen Magyarország területén.

sorsát.³³ E speciális vízum iránti kérelem előterjesztésére tehát nem kell külön eljárást kezdeményezni, a kérelmezők azt a tartózkodási engedély iránti kérelem benyújtásával egyidejűleg kérelmezik. A két eljárás díjtétele sem különül el, a tartózkodási engedély átvételére jogosító vízum díja az első tartózkodási engedély kiadására irányuló eljárás díja tartalmazza, mely együttesen 60 EUR.³⁴

Nemcsak a határozott időtartamú tartózkodási jogosultságot eredményező tartózkodási engedélyek szabályozása, hanem a huzamos tartózkodás hazai szabályozási körében is találunk Unión belüli mobilitást elősegítő rendelkezéseket. A nem uniós szabályokon alapuló nemzeti letelepedési engedély megszerzésének főszabály szerinti feltétele a hároméves jogszerű és megszakítás nélküli magyarországi tartózkodás igazolása,³⁵ amely esetében nem minősül a Magyarország területén történő tartózkodás megszakításának Magyarország területének alkalmanként négy hónapnál rövidebb időre történő elhagyása, amennyiben a külföldi tartózkodások összidőtartama a kérelem benyújtását megelőző három év alatt nem haladja meg a kétszázhetven napot.³⁶ Az idegenrendészeti hatóság azonban a meghatározottnál hosszabb megszakítás esetén is engedélyezheti a harmadik országbeli állampolgár letelepedését, amennyiben a tartózkodás megszakítására méltányolható okból – különösen külföldi gyógykezelés, illetve a harmadik országbeli állampolgár keresőtevékenységével összefüggő külföldi kiküldetések miatt – került sor. Ennek eredményeképpen tehát nem kerül hátrányos helyzetbe a magyarországi letelepedés tekintetében az a kérelmező, aki Unión belüli kiküldetése miatt a letelepedéshez főszabály szerint megengedettnél hosszabb időt tölt valamely más uniós tagállamban.

A nemzeti szabályozáson alapuló letelepedett státusz megszerzését követően is találunk rugalmasságot biztosító rendelkezéseket. A Harmtv. 37. § (1) bekezdés c) pontja szerint a harmadik országbeli állampolgár Magyarország területét hat hónapnál hosszabb ideig elhagyta, azonban a Harmvhr. 105. § (4) bekezdés szerint amennyiben a harmadik országbeli állampolgár Magyarország területét két évig meg nem haladó időtartamra és nem a végleges külföldi letelepedés szándékával hagyja el, és erről előzetesen írásban értesíti az illetékes regionális igazgatóságot, akkor a külföldi tartózkodás okán nem vonható vissza az engedély, feltéve, hogy a harmadik országbeli állampolgár az értesítést megelőző egy éves időtartamon belül legalább száznolcvan napot Magyarország területén tartózkodott.

³³ A Harmtv. 33. § (2) és (3) bekezdése szerint a tartózkodási engedély átvételére jogosító vízum iránti kérelemről a tartózkodási engedély kiadása iránti kérelmet elbíráló regionális igazgatóság dönt. Ha a regionális igazgatóság a tartózkodási engedély kiadása iránti kérelemnek helyt ad, egyidejűleg a tartózkodási engedély átvételére jogosító vízum kiadását is engedélyezi, és erről értesíti a konzuli tisztviselőt.

³⁴ A szabad mozgás és tartózkodás jogával rendelkező személyek, valamint a harmadik országbeli állampolgárok beutazásával és tartózkodásával kapcsolatos eljárások díjáról szóló 28/2007. (V. 31.) IRM rendelet 2. melléklet II/1. pontja.

³⁵ Harmtv. 35. § (1) bekezdés a) pont.

³⁶ Harmtv. 35. § (2) bekezdés (2) bekezdés.

2. fejezet: A mobilitás jelenségének mértéke és hatálya

2.1. Az Unión belüli mobilitási jog gyakorlásával rendelkező harmadik országbeliekre vonatkozóan Magyarországon elérhető statisztikai adatok³⁷

2.1.1 Az uniós jog által szabályozott státuszok

2.1.1.1 Huzamos tartózkodási joggal rendelkezők

2008-tól 2011-ig az EK letelepedési engedély iránti kérelmek száma folyamatosan csökkent Magyarországon (2008-ban 128 fő, 2009-ben 123 fő, 2010-ben 99 fő, 2011-ben 91 fő), 2012 első tíz hónapjában azonban minden korábbi évet meghaladó számú, 176 db EK letelepedési engedély iránti kérelmet nyújtottak be. A kérelmezők legjelentősebb hányadát minden évben a kínai állampolgárok tették ki (ld. III/a. sz. melléklet).

Magyarország a huzamosan tartózkodók számára a Huzamos Tartózkodási Irányelv alapján igényelhető EK letelepedési engedély, valamint a mobilitási joggal élők számára kiállítandó ideiglenes letelepedési engedély mellett kedvezőbb nemzeti szabályok alapján nemzeti letelepedési engedélyt állít ki.³⁸ Ennek eredményeképpen a nemzeti letelepedési engedély sokkal „népszerűbbnek” bizonyul a Magyarországon huzamos tartózkodói, azaz letelepedett státuszt szerezni kívánók számára.³⁹ Ez tehát azt is jelenti, hogy sokkal többen nyernek hazánkban Unión belüli mobilitási jogot nem biztosító huzamos tartózkodói státuszt a nemzeti letelepedési engedély révén.⁴⁰

Azon személyek, akik valamely más tagállamban a Huzamos Tartózkodási Irányelv alapján huzamos tartózkodói jogállást szereztek és mobilitási jogukkal élve Magyarországon kívánják az irányelv szerinti második huzamos tartózkodási engedélyt megszerezni, ideiglenes letelepedési engedély iránti kérelmet szükséges benyújtaniuk. Magyarországot rendkívül alacsony számú másodlagos migráció éri e tekintetben: 2008-ben 2 fő, 2009-ben 3 fő, 2010-ben 3 fő, 2011-ben 6 fő, 2012-ben október 31-ig 3 fő nyújtott be ideiglenes letelepedési engedély iránti kérelmet. E kérelmek állampolgárság szerinti megoszlását tekintve (ld. III/a.

³⁷ Átfogó statisztikai adatok a harmadik országbeliek Magyarországot érintő Unión belüli mozgására vonatkozóan nem állnak rendelkezésre.

³⁸ Ahogy számos más uniós tagállamban, hazánkban is megfigyelhető, hogy a nemzeti hatáskörben kialakított szabályrendszer a nemzeti letelepedési engedély vonatkozásában egyrészt a főszabályt tekintve is kedvezőbb feltételeket határoz meg (3 éves folyamatos, jogszerű tartózkodás az 5 éves ellenében), másrészt számos migráns csoport (magyar nemzetiségűek, családtagok, illetve a 2012. december 11-én az országgyűlés által elfogadott törvény-módosítás (2012. évi CLXXXI. törvény) értelmében a jelentős értékben befektető harmadik országbeli állampolgárok) tekintetében további kedvezményt biztosít elsősorban az igazolandó tartózkodási idő vonatkozásában.

³⁹ Míg a nemzeti letelepedési engedély iránti kérelmek száma majdnem eléri évente a 2000 darabot, addig EK letelepedési engedély iránti kérelmet 2010-ben 99 fő, 2011 csupán 91 fő nyújtott be.

⁴⁰ Ugyanakkor a hazai idegenrendészeti szabályozás lehetővé teszi a nemzeti szabályozás alapján a Harmtv. hatályba lépését megelőzően megszerzett letelepedett vagy bevándorolt státusz birtokában is az EK letelepedési engedély iránti kérelem benyújtását. Ez által az EK letelepedési engedély helyezkedik el Magyarországon a huzamos tartózkodói jogállási hierarchia csúcsán, egyben lehetővé téve, hogy a már megszerzett huzamos tartózkodói státuszok révén megszerzett jogok is kiegészülhessenek az Unión belüli mobilitás jogával.

sz. melléklet) megfigyelhető, hogy szerb állampolgár minden évben szerepelt a kérelmezők között. Megállapítható továbbá, hogy a szerb állampolgárok a 2010-2012. időszakban (évente 3 szerb állampolgár) kivétel nélkül Ausztriában szereztek meg az irányelv szerinti első huzamos tartózkodói jogállásukat. Következésképpen Magyarország annak révén vált néhány esetben a Huzamos Tartózkodási Irányelv tekintetében a mobilitási joggal élők célpontjává, hogy földrajzilag a kérelmező származási országa és az első huzamos tartózkodási engedélyét kiállító ország között helyezkedik el.

2.1.1.2 EU Kék Kártya birtokosok

A szintén Unión belüli mobilitási jogot biztosító EU Kék Kártya iránti kérelmet 2011. augusztus 1-jétől kérelmezhetik a harmadik országbeli állampolgárok Magyarországon. Ezen időponttól kezdve 2012. október 31-ig mindössze öt EU Kék Kártya iránti kérelmet nyújtottak be (ld. VII. sz. melléklet), melyek közül mindössze két eljárás zárult az EU Kék Kártya kiállításával.

Magyarországon tehát igen kevés, magas szintű képzettséggel rendelkező harmadik országbeli állampolgár folyamodik EU Kék Kártyáért. Ennek oka egyrészt az, hogy az EU Kék Kártya Irányelv nemzeti jogba való átültetésével először valósult meg összevont kérelmezési eljárás, amely még idegen a munkáltatók számára eddig rendelkezésre álló munkaügyi eljárásrendtől, másrészt az irányelv által alkalmazni rendelt bérkülönbözet is nehezen teljesíthető feltétel a magyar bérvizonyok közepette. A magas szintű képzettséggel rendelkező harmadik országbeli állampolgárok így továbbra is nagyobb arányban választják a keresőtevékenység célú tartózkodási engedély iránti kérelem benyújtását, majd tartózkodási engedély birtokában három évet követően nemzeti letelepedési engedély iránti kérelmet nyújthatnak be, amelynek megszerzésével számos területen a magyar állampolgárokkal egyenlő bánásmódot élvezhetnek.

2.1.1.3 Kutatók

Magyarországra igen kevés harmadik országbeli állampolgár kutató érkezik, kutatás céljából tartózkodási engedély iránti kérelmet 2008-ban 33 fő, 2009-ben 52 fő, 2010-ben 63 fő, 2011-ben 79 fő, 2012-ben október 31-ig 5 fő nyújtott be. E kevés számú kutató közül is minimális arányban – évente 1-4 fő - jelölt meg a kérelmezők korábbi tartózkodási helyként uniós tagállamot. Az elmúlt 5 évben érkeztek hazánkba harmadik országbeli kutatók nagy-britanniai, németországi, csehországi, spanyolországi, olaszországi, finnországi vagy franciaországi tartózkodást követően (ld. V/a. sz. melléklet).

2.1.1.4 Diákok

Magyarországon a tanulmányi célú tartózkodási engedély iránti kérelmek száma a következőképpen alakult: 2008-ban 8.687 fő, 2009-ben 9.814 fő, 2010-ben 11.179 fő, 2011-ben 10.236 fő, 2012-ben október 31-ig 8.927 fő nyújtotta be kérelmét. A kérelmezők többsége iráni és török állampolgár, rajtuk kívül 2008-2011-ben a szerb kérelmezők száma is jelentős volt. (ld. VI/a. sz. melléklet)

A kérelmezők elenyésző száma, kb. 0,6-1,4 %-a tüntette fel korábbi tartózkodási helyeként valamely uniós tagállamot. 2012-ben október 31-ig a valamely uniós tagállamból

tanulmányok folytatása céljából Magyarországra utazó, 95 fő harmadik országbeli állampolgár közül 11-en Németországból, 9-en Ausztriából és 6-an Franciaországból érkeztek. Németországból és Franciaországból a korábbi években is több diák érkezett, ugyanakkor míg 2008-ban még 41-en kérelmeztek Nagy-Britanniában történt tartózkodást követően tanulmányi célból engedélyüket, addig 2011-2012-ben már nem volt kiemelkedő a Nagy-Britanniából érkezők száma.

2.1.1.5 Kiküldött munkavállalók

Az uniós szerződések előírásai alapján a tagállamoknak biztosítaniuk kell a szolgáltatásnyújtás szabadságát az Európai Unión belül, mely alapvető szabadság magában foglalja a valamely tagállamban letelepedett szolgáltatásnyújtók azon jogát, hogy ideiglenesen munkavállalókat küldjön ki egy másik tagállamba, hogy ott szolgáltatást nyújtson. A kiküldetésben történő munkavégzés alapvető kereteit az ún. Kiküldött Munkavállalókról szóló Irányelv (96/71/EK irányelv) rögzíti⁴¹. A kiküldetés lényege, hogy a munkáltató a munkavállalót gazdasági érdekből, ideiglenesen, a szokásos munkavégzési helyén kívül kötelezi munkavégzésre. Az 1. fejezetben ismertetett szabályozás szerint engedélymentes a kiküldöttek foglalkoztatása, továbbá a szolgáltatásnyújtás szabadságára tekintettel az akadályok minél szélesebb körű lebontása érdekében a hazánkban kiküldöttként történő foglalkoztatást bejelentési kötelezettség sem terheli.⁴²

Bár a kiküldött harmadik országbeli munkavállalók számára is szükséges a három hónapot meghaladó tartózkodás esetén keresőtevékenység folytatása célú tartózkodási engedély kérelmezése, ugyanakkor az e céllal kiállított tartózkodási engedélyek esetében nem kerül a nyilvántartásban rögzítésre az, hogy kiküldetésben megvalósított keresőtevékenység alapján került-e a tartózkodás engedély kiállításra, így az idegenrendészeti statisztikák sem szolgálnak statisztikai adatokkal a kiküldött munkavállalók vonatkozásában.

A kiküldetés keretében valamely más tagállam területén tartózkodó munkavállalók számának meghatározása azonban nemcsak Magyarországon problematikus,⁴³ úgy becsülhető, hogy uniós szinten évente körülbelül egymillió munkavállalót küld a munkaadója kiküldetésbe az egyik tagállamból egy másikba.⁴⁴ Az uniós szinten becsült adatok is azt mutatják, hogy a

⁴¹Az Európai Parlament és a Tanács 96/71/EK irányelve (1996. december 16.) a munkavállalók szolgáltatások nyújtása keretében történő kiküldetéséről; HL L 18., 1997.1.21., 1-6. o.

⁴² A harmadik országbeli állampolgárok Magyar Köztársaság területén történő engedélymentes foglalkoztatásának szabályairól szóló 355/2009. (XII. 30.) Korm. rendelet 3. § (1) bekezdés a) pontja.

⁴³ Hárs Ágnes és Neumann László által megválaszolt kérdőív, Eurofound, 2010. 10. 08. <http://www.eurofound.europa.eu/eiro/studies/tn0908038s/hu0908039q.htm> (letöltés ideje: 2012. december 4.).

⁴⁴ „Az egyetlen uniós szintű adatforrás a Bizottság által a tagállami hatóságokkal együttműködve a szociális biztonság területén az E101 jelű igazolásokkal kapcsolatban végzett szisztematikus adatgyűjtés (2005–2009 között). (...) Ráadásul az E101 jelű szociális biztonsági formanyomtatványt nem kapja meg minden, kiküldetésben lévő munkavállaló, akár azért, mert ezt nem írják elő (a 12 hónapnál tovább tartó kiküldetést szociális biztonsági szempontból nem veszik figyelembe), akár mert egyes vállalatok nem kérelmeznek E101 jelű formanyomtatványokat munkavállalóik kiküldetése esetén, különösen a kifejezetten rövid távra szóló kiküldetéseknel. Ilyen ellentmondások mellett úgy becsülhető, hogy évente körülbelül egymillió munkavállalót küld a munkaadója kiküldetésbe az egyik tagállamból egy másikba.”

becslést a társadalombiztosítási formanyomtatvány alapján tudják csak végezni munkaügyi regisztráció hiányában. Jelenleg az A1 jelű hordozható dokumentum kiállítása kérhető a kiküldetést megelőzően, amely feljogosítja a munkavállalót és eltartott családtagjait arra, hogy a kiküldetésének időtartama alatt – maximum két évig – annak az államnak a szociális ellátórendszerének biztosítottjai maradjanak, ahonnan kiküldésre kerülnek. Azoknak a kiküldetéseknek a száma azonban továbbra sem mérhető, amely esetben társadalombiztosítási szempontból nem, a munkavégzést tekintve azonban megvalósul a kiküldetés, figyelemmel arra, hogy az A1 jelű nyomtatvány kitöltésével a munkavállaló a küldő állam társadalombiztosítási jogának hatálya alatt marad, miközben a munkavégzés a kiküldetés helye szerinti államba folyik.

2.1.2 Az uniós jog által nem szabályozott státuszok

2.1.2.1 Határ menti ingázók

Az uniós *acquis* által egyelőre nem szabályozott harmadik országbeli állampolgárok Unión belüli mobilitására vonatkozó adatokkal nem igazán rendelkezünk, a határmenti ingázók száma csupán eseti jelleggel, egy-egy térségre vonatkozóan kerül felmérésre, és leginkább az uniós polgár határ menti ingázók számát képes kimutatni.⁴⁵

2.1.2.2 Szezonális munkavállalók

A kiadott mezőgazdasági szezonális munkavállalási engedélyek száma 2008-ben 696 db volt, amely 2009-ben – a román állampolgárok számára engedélymentes munkavállalás eredményeképp 368 db-ra csökkent. 2010-ben az ukrán állampolgár szezonális munkavállalók számának emelkedésével 470 db volt (ebből 460 db-ot ukrán állampolgárok számára adtak ki). 2011-ben kizárólag ukrán állampolgárok számára került szezonális munkavállalási engedély kiadásra, szám szerint 380 db. 2012-ben november 15-ig azonban már csupán 168 db szezonális munkavállalási engedély került kiadásra, amely arányaiban csökkenést mutat az előző évekhez képest. A hazánkba érkező szezonális munkavállalók jellemzően a 35-44 éves korosztályhoz tartoznak, további jelentős arányban képviseltetik magukat a 25-34 és 45-54 éves korosztályhoz tartozók is. (ld. I. sz. melléklet)

Bizottság szolgálati munkadokumentum, a hatásvizsgálat összefoglalása, amely a következő dokumentumot kíséri: Javaslat az Európai parlament és a Tanács irányelve a munkavállalók szolgáltatások nyújtása keretében történő kiküldetéséről szóló 96/71/EK irányelv érvényesítéséről (EGT-vonatkozású szöveg) és Javaslat a Tanács rendelete a kollektív fellépéshez való jognak a letelepedés szabadságával és a szolgáltatásnyújtás szabadságával összefüggésben való gyakorlásáról (EGT-vonatkozású szöveg), Brüsszel, 21.3.2012, SWD(2012) 64 final, pp. 3-4.

⁴⁵ Az EURES-T Pannonia projekt szerint „azoknak az ingázóknak a száma, akik magyarországi lakhelyükről az osztrák munkahelyükre ingáznak, statisztikailag nem egyértelműen meghatározható. A "nem önálló" magyar foglalkoztatottak száma Ausztriában havonta rögzítésre kerül az osztrák társadalombiztosítók központi kirendeltsége által. (...) Az Ausztriában foglalkoztatott magyar munkavállalók (éves átlag ca. 24.000 fő) alig 80%-a (ca. 18.500 fő) 2009-ben a következő négy tartományban dolgozott: Burgenland (7.600), Bécs (4.000), Alsó-Ausztria (4.000) és Steiermark (2.800).” EURES-T Pannonia <http://www.eures-pannonia.hu/?almenu=166&fomenu=no&site=166#1> (letöltés: 2012. december 4.).

Míg 2008-ban jellemzően román, szerb és ukrán állampolgár érkezett hazánkba szezonális munkavállalási engedély birtokában. 2009-ben a román állampolgárok munkavállalásának engedélymentességi tétele csökkentette a kiadott engedélyek számát, 2010-től pedig jellemzően csak ukrán állampolgárok számára kerül szezonális munkavállalási engedély kiadásra a szerb állampolgárok vízummentes beutazásának eredményeképpen. Tekintettel arra, hogy az ukrán állampolgárok jellemzően nem szerepelnek azon államok listájában, amelyeknek állampolgárai nagyobb számban nyújtottak be hosszútávú vízum iránti kérelmet az Európai Unió valamely tagállam területéről, így megállapítható, hogy a hazánkba szezonális munkavállalás céljából érkező ukrán állampolgárok nem az Unió valamely más tagállama területéről, hanem – a két ország szomszédos elhelyezkedéséből fakadóan is – közvetlenül származási országukból érkeznek hazánkba.

2.1.3 Egyéb, Unión belüli mobilitásra utaló adatok⁴⁶

Az Unión belüli mobilitás mintáira és tendenciáira utaló egyéb adatok⁴⁷ közül leginkább a valamely más tagállamban benyújtott, 90 napon túli tartózkodásra jogosító vízum iránti kérelmekre vonatkozó statisztikák tudnak további adatokkal szolgálni, mely vízumot leginkább tartózkodási engedély átvételére jogosító vízumként, a tartózkodási engedély iránti kérelemmel együtt kérelmeznek. (ld. II. sz. melléklet) 2008-ben 227 db, 2009-ben 185 db, 2010-ben 153 db, 2011-ben 184 db, 2012-ben október 31-ig 156 db hosszú távú tartózkodásra jogosító vízum iránti kérelmet nyújtottak be Magyarország valamely Európai Unió területén található külképviseletén. Legjelentősebb arányban kínai és indiai állampolgárok nyújtották be ezen kérelmeket. A célok tekintetében minden évben a tanulmányok folytatása céljából érkezők nyújtották be az Unió valamely tagállamában kérelmüket, emellett a keresőtevékenység folytatása céljából érkezők közül is többen az Unió területéről kérelmezték magyarországi tartózkodásukat, családegyesítés céljából azonban egyre kevesebben nyújtanak be kérelmet az Unió területéről.

2.2 Uniós polgárok áramlásának statisztikai adatai

A Magyarországon élő uniós polgárok vagy regisztrációs igazolással vagy állandó tartózkodási kártyával rendelkeznek, továbbá 2007. július 1. előtt EGT tartózkodási engedély került kiállításra számukra legfeljebb ötéves érvényességi idővel. Az uniós polgárok munkavállalása a szabad mozgás és tartózkodás jogára tekintettel engedélymentes, ugyanakkor bejelentéshez kötött.

A regisztrációs igazolással rendelkező uniós polgárok száma csökkenő tendenciát mutat: 2008-ban 26.711 fő, 2009-ben 20.794 fő, 2010-ben 18.552 fő, 2011-ben 18.308 fő, 2012-ben október 31-ig 13.602 fő kérte három hónapot meghaladó magyarországi tartózkodásnak

⁴⁶Szabályozott szakmában foglalkoztatottak, illetve egyéb munkavállalókra vonatkozó adatok nem elérhetőek oly módon, hogy az az Unión belüli mobilitás mértékére utaljon.

⁴⁷ A tanulmány specifikációjában feltüntetett további, a mobilitásra esetlegesen utaló adatforrások – a diplomák elismerésével kapcsolatos adatok, szociális biztonsági regisztráció, állampolgársági kérelmek indokai, népszámlálási adatok – vagy nem elérhetőek, vagy nem adhatóak meg olyan bontásban, amely utalhatna Unión belüli mobilitási trendekre, nagyságra.

regisztrálását. Közülük legtöbben román, német, szlovák és osztrák állampolgárok. Nem és életkor szerinti megoszlásukat a mellékletben szereplő táblázat mutatja be. (ld. VIII. sz. melléklet)

A regisztrációs igazolással rendelkezőkön túl állandó tartózkodási kártyával tartózkodnak hazánkban azok az uniós polgárok, akik már 5 éve hazánkban tartózkodnak vagy családdegyesítés révén kedvezőbb rendelkezések alapján szerezték meg e státuszt. Az állandó tartózkodási kártyával rendelkezők legnagyobb arányban román, német, illetve szlovák állampolgárok. (ld. IX. sz. melléklet)

Hazánkban az uniós polgárok közül leginkább román és szlovák állampolgárokat foglalkoztatnak a bejelentési adatok szerint, azonban e bejelentett uniós munkavállalók száma évről évre csökken: 2009-ben 12.725 db, 2010-ben 6.983 db, 2011-ben 6.368 db, 2012-ben november 15-ig 4.315 db volt a román állampolgárok foglalkoztatására vonatkozó bejelentések száma, a szlovák állampolgárokra vonatkozó bejelentések száma a következőképpen alakult: 2008-ban 4.883 db, 2009-ben 2.586 db, 2010-ben 3.368 db, 2011-ben 1.615 db, 2012-ben november 15-ig 725 db volt.⁴⁸

⁴⁸ Bár a bejelentésekre vonatkozó statisztikai adatok foglalkozások, életkor és iskolai végzettség szerint is elérhető, ugyanakkor az állampolgársággal egybevetett kereszttáblás bontás elkészítése igen nagy kapacitást igényelne.

3. fejezet: Harmadik országbeli állampolgárok Európai Unión belüli mobilitására vonatkozóan megállapított korlátozások

3.1 Harmadik országbeli állampolgárok munkavállalásának munka-erőpiaci korlátai

A 1991. évi IV. törvény (a továbbiakban: Flt.)⁴⁹. § (1) bekezdése alapján a Harmtv.-ben meghatározott harmadik országbeli állampolgár a Magyarország területén a 2. § (2) bekezdésében,⁵⁰ valamint a Kormány által rendeletben meghatározott kivétellel a munkavállalási engedély vagy EU Kék Kártya alapján létesíthet foglalkoztatásra irányuló jogviszonyt.

A harmadik országbeli állampolgárok foglalkoztatásának engedélyezését a harmadik országbeli állampolgárok magyarországi foglalkoztatásának engedélyezéséről szóló 16/2010. (V. 13.) SZMM rendelet (a továbbiakban: SZMM rendelet) szabályozza. Az engedélymentes foglalkoztatás szabályait pedig a harmadik országbeli állampolgárok Magyar Köztársaság területén történő engedélymentes foglalkoztatásának szabályairól szóló 355/2009. (XII. 30.) Korm. rendelet (a továbbiakban: Kormányrendelet) tartalmazza.

A harmadik országbeli állampolgárok munkavállalása fő szabály szerint engedélyköteles. A munkavállalási engedélyezési eljárás a munka végzéséhez és nem a munkavállaló lakóhelyéhez kötődik, így munkavállalási engedély kiadásának abban az esetben sincs akadálya, ha a munkavállaló lakóhelye másik tagállamban található.

A munkavállalási engedélyek és a bejelentett munkavállalók számának adatai egy központi adatbázisban kerülnek tárolásra, a statisztikai adatokat a Nemzeti Munkaügyi Hivatal (NMH) negyedévenként feldolgozza és az NMH honlapján⁵¹ közli.⁵² A közzétett adatok azt mutatják, hogy a kiadott egyéni és szezonális munkavállalási engedélyek együttes száma 2004-től kezdődően – 2006 kivételével – 2009-ig folyamatosan csökkent. Ezt követően 2010-ben 2009-hez képest növekedés következett be, 2011-re viszont ismét csökkenés volt tapasztalható (ld. I. sz. melléklet).⁵³ Az NMH 2012. 1. féléves jelentése szerint „2012. I. félévben a kiadott munkavállalási engedélyek (egyéni illetve mezőgazdasági szezonális) száma 5 690 db volt. Ezen belül 5 528 db egyéni engedély és 162 db mezőgazdasági

⁴⁹ 1991. évi IV. törvény a foglalkoztatás elősegítéséről és a munkanélküliek ellátásáról.

⁵⁰ Az Flt. 2. § (2) bekezdése alapján a menekültként, oltalmazottként vagy menedékesként elismert, továbbá a bevándorolt vagy letelepedett jogállású, valamint a szabad mozgás és tartózkodás jogával rendelkező személyeket az e törvény és végrehajtási szabályai által tartalmazott jogokat és kötelezettségeket illetően a magyar állampolgárral azonos jogok és kötelezettségek illetik meg és terhelik. A Kormányrendelet 2. § (1) bekezdése további számos esetet rögzít, amelyek esetében a harmadik országbeli állampolgár Magyarország területén foglalkoztatásra irányuló jogviszony keretében történő foglalkoztatásához nincs szükség engedélyre. Az engedélymentes foglalkoztatást a foglalkoztató köteles a foglalkoztatás helye szerint illetékes munkaügyi központnak bejelenteni.

⁵¹ Forrás: www.munka.hu (letöltés ideje: 2012. december 12.).

⁵² Forrás: *A külföldi állampolgárok magyarországi munkavállalásának főbb sajátosságai*, 2012. I. félév, Budapest, Készült a Nemzeti Munkaügyi Hivatal Kutatási és Elemzési Főosztályán.

⁵³ Forrás: *A külföldi állampolgárok magyarországi munkavállalásának főbb sajátosságai a 2011. évben*, Nemzeti Foglalkoztatási Szolgálat, 6. o.

szezonális engedély került kiadásra. 2011. I. félévhez képest a kiadott egyéni és mezőgazdasági, szezonális engedélyek együttes száma 3,1%-kal növekedett. Ezen belül az egyéni munkavállalási engedélyek számában emelkedés (6,4%-os), a mezőgazdasági szezonális engedélyek (50,0%-os) számában viszont csökkenés mutatkozott az előző év azonos időszakához viszonyítva.”

A harmadik országbeli állampolgár – a jogszabályban meghatározott kivétellel – a Nemzeti Foglalkoztatási Szolgálat által kiállított engedély alapján létesíthet foglalkoztatásra irányuló jogviszonyt. Az SZMM rendelet 4. § (1) bekezdés alapján az egyéni engedélyt akkor kell kiadni, ha a foglalkoztató a kérelem benyújtását megelőzően, a harmadik országbeli állampolgár által ellátandó tevékenységre vonatkozóan érvényes munkaerőigénnyel rendelkezett, a munkaerőigény benyújtásától kezdődően nem közvetítettek ki részére kiközvetíthető munkaerőt, akit az Ft. és végrehajtási rendeletei alapján álláskeresőként tartanak nyilván, és aki rendelkezik a jogszabályban előírt, valamint a foglalkoztató munkaerőigényében megjelölt alkalmazási feltételekkel, és a harmadik országbeli állampolgár megfelel a jogszabályban előírt, valamint a foglalkoztató munkaerőigényében megjelölt alkalmazási feltételeknek. Érvényes munkaerőigénynek azt a munkaerőigényt kell tekinteni, amelyet a foglalkoztató a kérelem benyújtásával egyidejűleg, vagy a kérelem benyújtását megelőzően, de hatvan napnál nem régebben nyújtott be, vagy hatvan napnál régebben nyújtott be, de azt legalább a kérelem benyújtását megelőző hatvan napnál nem régebben meghosszabbította.⁵⁴ A munkavállalási engedély iránti kérelem benyújtását megelőzően vagy azzal egyidejűleg a foglalkoztatónak munkaerőigény-bejelentéssel⁵⁵ kell fordulni a munkaügyi központ felé többek között az üres pozíció körülményeinek és betöltési feltételeinek megadásával.⁵⁶ Ezen adatok alapján a munkaügyi hatóságok munkaerő közvetítést kísérelnek meg, ennek keretében munkakereső magyar vagy uniós polgárokat próbálnak kiközvetíteni.

Az SZMM rendelet 3. §-a alapján a Magyarországon egyidejűleg munkavállalási engedéllyel, valamint EU Kék kártyával foglalkoztatásra irányuló jogviszonyt létesített, valamint foglalkoztatásra irányuló jogviszony keretében munkát végző harmadik országbeli állampolgárok (a továbbiakban: egyidejűleg engedéllyel foglalkoztatott harmadik országbeli állampolgárok) száma nem haladhatja meg a tárgyévet megelőző évben bejelentett munkaerőigények havi átlagát.⁵⁷ Az egyidejűleg munkavállalási engedéllyel foglalkoztatott harmadik országbeli állampolgárok legmagasabb számára vonatkozó létszámadatot tartalmazó

⁵⁴ SZMM rendelet 4. § (2) bekezdés.

⁵⁵ Nincs szükség azonban munkaerőigény-bejelentésre, illetve nem kerül sor munka-erőpiaci vizsgálatra az SZMM 10. § (1) bekezdésben meghatározott esetekben.

⁵⁶ A munkaerőigény bejelentésének formanyomtatványán meg kell jelölni azt is, hogy a bejelentéshez várhatóan kapcsolódik-e külföldi állampolgár foglalkoztatására irányuló kérelem.

⁵⁷ Ezen a hó elején meglévő, be nem töltött munkaerőigények és a hónap során bejelentett munkaerőigények számának ezerre kerekített összegét kell érteni. Az egyidejűleg munkavállalási engedéllyel foglalkoztatott harmadik országbeli állampolgárok számába be kell számítani a foglalkoztatás kölcsönös cseréjéről szóló nemzetközi szerződések alapján kiadott engedély alapján foglalkoztatható harmadik országbeli állampolgárok számát is.

közleményt a nemzetgazdasági miniszter a tárgyév február 1-jéig a Magyar Közlönyben teszi közzé.

A 2012-ben Magyarországon a Nemzetgazdasági Minisztérium (NGM) az engedéllyel foglalkoztatható harmadik országbeli állampolgárok legmagasabb számáról szóló közleménye szerint 2012-ben Magyarországon egyidejűleg engedéllyel, valamint EU Kék Kártyával foglalkoztatható harmadik országbeli állampolgárok legmagasabb száma 85 ezer fő. 2011-ben a kiadott munkavállalási - azaz egyéni, illetve mezőgazdasági szezonális munkavállalási - engedélyek száma 10 556 db volt.⁵⁸ Ez is jelzi tehát, hogy a kiadható, harmadik országbeli állampolgárok foglalkoztatására jogosító engedélyek száma – annak meghatározási módjának eredményeképp – többszörösen meghaladja a ténylegesen kiadott engedélyek számát, így a Magyarország által a foglalkoztatásra jogosító engedélyek meghatározása semmilyen módon nem jelent akadályt a harmadik országbeli állampolgárok foglalkoztatására vonatkozóan.

3.2 Minimálbérek, mint a harmadik országbeli állampolgárok mobilitási döntését befolyásoló tényezők

A 298/2011. (XII. 22.) Korm. rendelete szerint a 2012. évi minimálbérek az alábbiak szerint alakultak. A teljes munkaidőben foglalkoztatott munkavállaló részére megállapított személyi alapbér kötelező legkisebb összege (minimálbér) a teljes munkaidő teljesítése esetén 2012. január 1-jétől havibér alkalmazása esetén 93 000 forint, hetibér alkalmazása esetén 21 400 forint, napibér alkalmazása esetén 4 280 forint, órabér alkalmazása esetén 535 forint. A fentiekben meghatározottaktól eltérően a legalább középfokú iskolai végzettséget, illetve középfokú szakképzettséget igénylő munkakörben foglalkoztatott munkavállaló garantált bérminimuma a teljes munkaidő teljesítése esetén 2012. január 1-jétől havibér alkalmazása esetén 108 000 forint, hetibér alkalmazása esetén 24 850 forint, napibér alkalmazása esetén 4 970 forint, órabér alkalmazása esetén 621 forint.

A jogszabály nem rendelkezik garantált bérminimumról a középfokúnál magasabb képzettséget igénylő munkakörben foglalkoztatottak esetében. A korábbi években megjelent diplomás bérminimum jellemzően érdekvédelmi szervezetek által javasolt bérminimumot jelentett. A közszférában foglalkoztatottakra azonban eltérő szabályok vonatkoznak, mivel ott a „diplomás minimálbért” 2002-ben vezették be az illetménytáblában az ún. F kategóriában 100.000 forint garantált közalkalmazotti illetmény meghatározásával.⁵⁹

Magyarország tehát megállapít minimálbért, de ez európai viszonylatban rendkívül alacsony⁶⁰, mivel az átlagbérek mértéke is relatíve alacsony Magyarországon. Hazánkba épp a bérek alacsony volta miatt nem érkezik magas számú külföldi munkavállaló.

⁵⁸ Forrás: *A külföldi állampolgárok magyarországi munkavállalásának főbb sajátosságai a 2011. évben*, Nemzeti Foglalkoztatási Szolgálat, 5. o.

⁵⁹ Forrás: <http://minimalber.com/minimalber-2012/diplomas-minimalber-2012-garantalt-diplomas-berminimum-2012.html> (letöltés ideje: 2012. 12. 13.).

⁶⁰Forrás:

A Harmvhr. 72/A. § (5) bekezdés szerint az EU Kék Kártya kiadására és meghosszabbítására irányuló eljárásban a megélhetést igazoltnak kell tekinteni, ha a harmadik országbeli állampolgár munkabérének mértéke a külön jogszabályban meghatározott havi bruttó munkabért eléri vagy meghaladja.

Az EU Kék kártyával foglalkoztatott harmadik országbeli állampolgár részére fizetendő kötelező legkisebb munkabér megállapításáról, valamint egyes munkaügyi tárgyú miniszteri rendeletek módosításáról szóló 44/2011. (XII. 16.) NGM rendelet 3. § (1) bekezdés szerint a Magyarországon, EU Kék Kártyával foglalkoztatásra irányuló jogviszony keretében foglalkoztatott harmadik országbeli állampolgár részére járó havi munkadíj – a (2) bekezdésben meghatározott kivétellel – nem lehet kevesebb, mint a tárgyévet megelőző második év – a Központi Statisztikai Hivatal által közzétett – nemzetgazdasági havi bruttó átlagkeresetének másfélszerese. A 3. § (4) bekezdés alapján a foglalkoztatáspolitikáért felelős miniszter az (1) bekezdésben meghatározott legkisebb munkadíj mértékére vonatkozó adatot a tárgyévet megelőző október 31-éig az általa vezetett minisztérium hivatalos lapjában teszi közzé. A 2011. évben az EU Kék Kártyával foglalkoztatottak számára a főszabály szerint meghatározott legkisebb munkadíj mértékére vonatkozó adat 299 700 forint, 2012. évben 303 900 forint.⁶¹

A 44/2011. (XII. 16.) NGM rendelet 3. §-ában lefektetettek szerint Magyarország élt a Kék Kártya Irányelv által biztosított 1,2-szeres szorzó bevezetésének lehetőségével, így a rendelet 1. mellékletében meghatározott egészségügyi munkakörökben⁶² a bérkülös mértéke nem lehet kevesebb, mint a tárgyévet megelőző második év – a Központi Statisztikai Hivatal által közzétett – nemzetgazdasági havi bruttó átlagkeresetének 1,2-szerese, amely adat 239 760 forintos, 2012-ben 243 120 forintos bérkülösnek felelt meg.

Magyarországon többek között az EU Kék Kártya Irányelv által előírt bérkülösöt tekinthetjük az alacsony kérelmezői szám mögött meghúzódó oknak. Továbbá bár az egészségügyi szférában élt hazánk az alacsonyabb bérkülös megállapításának lehetőségével, az egészségügyi bérek alacsony volta miatt e bérkülös is magasnak mutatkozik ahhoz, hogy az egészségügyi dolgozók nagy számban igényelhessék az EU Kék Kártyát.

3.3 Diplomák és képzések elismerésével kapcsolatos akadályok

Az elismerés olyan eljárás, amely során az eljáró hatóság a külföldi bizonyítvány jogi hatályát azonosnak nyilvánítja egy olyan bizonyítványnak a jogi hatályával, mely Magyarországon jelenleg megszerezhető, vagy korábban volt megszerezhető. Az elismerés szabályait a külföldi bizonyítványok és oklevelek elismeréséről szóló 2001. évi C. törvény (Elismerési tv.) IV. fejezete határozza meg.

EUROSTAT, http://epp.eurostat.ec.europa.eu/statistics_explained/index.php?title=File:MW_map_EUR_July_2012.png&filetimestamp=20120802093553 (letöltés ideje: 2012. 12. 13.).

⁶¹ 44/2011. (XII. 16.) NGM rendelet 4. § (2) bekezdés.

⁶² Általános orvos, szakorvos, gyógyszerész, szakgyógyszerész, optometrista, dietetikus és táplálkozási tanácsadó, gyógytornász, védőnő, mentőtiszt, ápoló (felsőfokú képzettséghez kapcsolódó), szülész(nő) (felsőfokú képzettséghez kapcsolódó).

Az Elismerési tv. 28. § (2) bekezdése alapján a tagállam állampolgárával azonos megítélés alá esik a) a valamely tagállam állampolgárának, valamint a magyar állampolgárnak külön törvény szerint a szabad mozgás és tartózkodás jogával rendelkező családtagja, b) a kutatás céljából tartózkodási engedéllyel rendelkező harmadik országbeli állampolgár, c) a bevándorolt, illetve letelepedett jogállású személy, valamint d) a magas szintű képzettséget igénylő munkavállalás és tartózkodás céljából kiállított engedéllyel (EU Kék Kártyával) rendelkező harmadik országbeli állampolgár.

Az Elismerési tv. 6. § (3) bekezdése szerint a tagállam állampolgárának nem minősülő, valamint az azzal azonos megítélés alá nem eső, magyar állampolgársággal nem rendelkező személy akkor jogosult bizonyítványa vagy oklevele elismertetésére vagy honosíttatására – ide nem értve a továbbtanulási céllal történő elismerést – ha a (2) bekezdésben foglaltak teljesítésén túlmenően keresőtevékenység folytatása vagy családi együttélés biztosítása céljából kiadott tartózkodási engedéllyel rendelkezik.

Az elismerés költségei az eljárási díjból és az esetleges kiegészítő díjból tevődnek össze. Az Elismerési tv. alapján a kérelmezőnek az eljárásért a kérelem benyújtásakor hatályos, a jogszabályban – 2013-ban a 390/2012. (XII. 20.) Korm. rendeletben – megszabott kötelező legkisebb munkabér összegéhez (a minimálbérhez) igazodó díjat kell befizetnie.

3.4 Egyéb, mobilitást befolyásoló körülmények

A szociális biztonság területén több bilaterális és multilaterális egyezmény is segíti a harmadik országbeli állampolgárokat meghatározott ellátásokhoz való hozzájutásban.⁶³

Magyarországon nincs olyan jellegű előírás, amely az önfoglalkoztatáshoz általánosságban megfelelő pénzeszközök igazolását kívánná meg.

⁶³Gellérné dr. Lukács Éva előadása, EMH Nemzeti Kontakt Pont Ülés, 2012. október 16. http://www.emnhungary.hu/sites/default/files/eva_gellerne_lukacs_-_social_security_as_an_enhancing_factor_of_migration.pdf (letöltés: 2012. december 4.).

4. fejezet: Következtetések

A tanulmány számos területet megvizsgálva próbálta meg feltárni, hogy egyrészt a harmadik országbeli állampolgárok Unión belüli mobilitása milyen mértékben valósul meg Magyarországot érintően, másrészt melyek azok az uniós szinten meghozott, illetve nemzeti szabályozások, valamint ezen túlmenően gyakorlati aspektusok, amelyek befolyásolják a harmadik országbeliek ilyen jellegű döntéseit.

Míg a szabályozás tekintetében a feladat egyszerűbben teljesíthető volt, addig a statisztikai adatok elérhetősége igen problematikusnak mutatkozott. E probléma mögött azonban számos ok húzódik. Előfordul, hogy bár számos adatot gyűjt az arra hatáskörrel rendelkező szerv, ugyanakkor azok Unión belüli mobilitásra utaló bontásban történő változata kapacitáshiány miatt nem elérhető. Több esetben az adatok nem elérhetőek a mobilitásra is indikációt jelentő megfelelő bontásban, és van, hogy kifejezetten az Unió belül érvényesülő, a szolgáltatások szabad mozgása érdekében történt akadálybontás jegyében nem kerül sor olyan regisztrációra, amely lehetővé tenné az adatgyűjtést.

Megállapítható, hogy az Európai Unió joga csak egyes meghatározott migráns csoportok vonatkozásában teremt harmonizációt, továbbá a harmadik országbeli legális migránsok egyes csoportjaira vonatkozó irányelvek közül sem mindegyik rögzít az Unión belüli mobilitással kapcsolatos rendelkezéseket. Az uniós szinten harmonizált mobilitási szabályokkal érintettek közül is kiemelkedik az EU huzamos tartózkodási jogállással rendelkezők köre, akik számára speciális rezsim került kialakításra az Unión belüli mobilitásuk esetére. Bár az EU Kék Kártya Irányelv egyes rendelkezései is törekszenek a mobilitás fokozására, e rendelkezések érvényesülése azonban még várat magára. A kutatók, illetve a diákok mobilitásával kapcsolatban csupán annak megkönnyítését ösztönző rendelkezésekkel találkozunk, így e migráns csoportok esetében, illetve az Unió által nem harmonizált legális migrációs céllal érkező harmadik országbeliek mobilitása esetében is nagy szerepet kapnak a nemzeti szabályozások.

Hazánk azon túl, hogy az uniós irányelveknek való megfelelést biztosítja, a nemzeti hatáskörben meghatározott szabályok között is rögzít olyan szabályozási elemeket, amelyek ha nem is egyértelműen ösztönzik, de igyekeznek kevés akadályt állítani a mobilitás megvalósítása elé. Ennek megfelelően a kérelem benyújtására vonatkozó szabályoktól egészen a huzamos tartózkodási jogosultság megszerzéséig számos olyan rendelkezést találhatunk, amelyek megkönnyítik a már más tagállamban tartózkodó harmadik országbeliek Magyarországra érkezését.

Mindezek ellenére azonban nemcsak a harmadik országbeli legális migránsok száma alacsony a népességhez viszonyítva a legtöbb uniós tagállam adataihoz képest, de ezen belül a valamely más tagállamban tartózkodási jogosultságot szerzők sem választják nagy számban Magyarországot másodlagos tagállamként. Ennek okait tehát elsődlegesen nem a szabályozási akadályokban kell keresnünk, sokkal inkább hazánk egyéb – gazdasági, munka-erőpiaci – körülményeiben. Hazánk ugyanis a fizetések tekintetében nem tud versenyképes lenni Nyugat-Európa országaihoz képest, illetve a hazai munkaerő védelmében továbbra is

főszabályként érvényesül a munka-erőpiaci vizsgálatához kötött munkavállalási engedély megszerzésének követelménye.

Ahogy Unió-szerte, úgy Magyarországon is felvetődik a kérdés, hogy mely migráns csoportokat látnánk legszívesebben, akik az Unió és az egyes tagállamok gazdasági fejlődéséhez, versenyképességének növeléséhez is hozzájárulhatnak. Szükséges tehát, hogy a jelenleg kialakítás alatt álló magyar migrációs stratégia⁶⁴ kialakítása során is figyelemmel legyünk arra, hogy egyes munkavállalói kategóriához tartozó harmadik országbeli migránsokat, illetve a tudásalapú migrációt fokozottabban próbáljuk bevonni Magyarországról mind az Unión kívülről, mind az Unión belüli mobilitás előmozdításának segítségével.

Mindezen igények pontos meghatározásához több területen is igény jelentkezhet pontosabb adatok ismeretére a jelenlegi tendenciák feltérképezésével, amely szükségszerűen az adatgyűjtés és elemzés szabályainak és gyakorlatának módosítását is felvetheti. Ugyanakkor e feladat megvalósításakor is elengedhetetlen lesz mind az uniós szintű alapelvek, mind a hazai adatvédelmi rendelkezéseket figyelembe vétele.

⁶⁴Jogalapjául lásd: 1657/2012. (XII. 20.) Korm. határozat a kormányzati stratégiai dokumentumok felülvizsgálatával kapcsolatos feladatokról, 5. pontja.

I. sz. melléklet

I/a. A kiadott egyéni és mezőgazdasági szezonális engedélyek számának alakulása (2003-2011)

2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011
57,383	64,695	53,324	54,721	38,493	29,349	9,730	11,337	10,556

I/b. A mezőgazdasági szezonális engedélyek száma állampolgárságonként (db)

Állampolgárság	2008. január 1- 2008. december 31	2009. január 1- 2009. december 31	2010. január 1- 2010. december 31	2011. január 1- 2011. december 31	2012. január 1- 2012. november 15.
jugoszláv	1				
moldovai	20	13	1		2
oroszl	1				
örmény		1	1		
román	295				
szerb	22	76	8		
ukrán	357	278	460	380	166
Összesen	696	368	470	380	168

I/c. A kiadott mezőgazdasági szezonális engedélyek száma korcsoportonként (db)

Korcsoport	2008. január 1- 2008. december 31	2009. január 1- 2009. december 31	2010. január 1- 2010. december 31	2011. január 1- 2011. december 31	2012. január 1- 2012. november 15*
19 éves és ezalatt	40	13	9	11	
20-24 éves	103	34	52	38	12
25-34 éves	191	80	93	91	37
35-44 éves	165	101	154	102	64
45-54 éves	136	92	112	95	32
55 éves és afelett	61	48	50	43	23
Ismeretlen					
Összesen	696	368	470	380	168

II. sz. melléklet

90 napot meghaladó tartózkodásra jogosító vízum iránti kérelmek száma, amely kérelmeket Magyarország az Európai Unió területén található külképviseleten nyújtották be (2008-2012. október 31.)

D vízum iránti kérelmek száma 2008		D vízum iránti kérelmek száma 2009		D vízum iránti kérelmek száma 2010		D vízum iránti kérelmek száma 2011		D vízum iránti kérelmek száma 2012. október 31-ig	
indiai	28	kínai	46	kínai	29	kínai	52	kínai	28
kínai	21	indiai	19	indiai	20	indiai	25	indiai	14
orosz	14	török	11	tajvani	7	pakisztáni	9	vietnámi	13
nigériai	12	orosz	9	nigériai	1	koszovói	7	nigériai	12
török	10	amerikai	8	nepáli	5	vietnámi	7	amerikai	8
egyéb	142	egyéb	92	egyéb	91	egyéb	84	egyéb	81
Összesen	227	Összesen	185	Összesen	153	Összesen	184	Összesen	156

D vízum iránti kérelmek tartózkodási cél szerint 2008		D vízum iránti kérelmek tartózkodási cél szerint 2009		D vízum iránti kérelmek tartózkodási cél szerint 2010		D vízum iránti kérelmek tartózkodási cél szerint 2011		D vízum iránti kérelmek tartózkodási cél szerint 2012. október 31-ig	
tanulmányi	79	tanulmányi	61	tanulmányi	57	tanulmányi	73	tanulmányi	59
keresőtevékenység	44	keresőtevékenység	52	keresőtevékenység	35	keresőtevékenység	69	keresőtevékenység	43
családegyesítés	25	családegyesítés	14	családegyesítés	15	családegyesítés	9	családegyesítés	4
hivatalos	19	egyéb célú	14	hivatalos	12	hivatalos	7	egyéb célú	5
egyéb célú	8	hivatalos	12	egyéb célú	5	egyéb célú	3	hivatalos	9
egyéb célok	52	egyéb célok	32	egyéb célok	29	egyéb célok	23	egyéb célok	36
Összesen	227	Összesen	185	Összesen	153	Összesen	184	Összesen	156

III. sz. melléklet

III/a.

EK letelepedési és ideiglenes letelepedési iránti kérelmek (2008-2012. október 31.)

EK letelepedési engedély iránti kérelmek 2008		EK letelepedési engedély iránti kérelmek 2009		EK letelepedési engedély iránti kérelmek 2010		EK letelepedési engedély iránti kérelmek 2011		EK letelepedési engedély iránti kérelmek 2012 október 31-ig	
kínai	55	kínai	52	kínai	49	kínai	33	kínai	83
mongol	29	orosz	12	szerb	5	dél-koreai	13	ukrán	14
török	10	mongol	10	orosz	3	orosz	6	mongol	13
orosz	10	szerb	7	mongol	3	vietnámi	6	dél-koreai	8
vietnámi	6	amerikai	6	amerikai	1	ukrán	4	thaiföldei	6
egyéb	18	egyéb	36	egyéb	38	egyéb	29	egyéb	52
Összesen	128	Összesen	123	Összesen	99	Összesen	91	Összesen	176

ideiglenes letelepedési engedély iránti kérelmek 2008		ideiglenes letelepedési engedély iránti kérelmek 2009		ideiglenes letelepedési engedély iránti kérelmek 2010		ideiglenes letelepedési engedély iránti kérelmek 2011		ideiglenes letelepedési engedély iránti kérelmek 2012. október 31-ig	
szerb	1	kameruni	1	szerb	3	szerb	3	szerb	3
horvát	1	szerb	2			egyiptomi	2		
						albán	1		
Összesen	2	Összesen	3	Összesen	3	Összesen	6	Összesen	3

III/b.

EK letelepedési és ideiglenes letelepedési iránti kérelmek, ahol az előző tartózkodási helyként valamely EU vagy EGT tagállam van megjelölve (2008-2012. október 31.)

EK letelepedési engedély iránti kérelmek, ahol a kérelmező előző tartózkodási helye EU tagállam 2008			EK letelepedési engedély iránti kérelmek, ahol a kérelmező előző tartózkodási helye EU tagállam 2009			EK letelepedési engedély iránti kérelmek, ahol a kérelmező előző tartózkodási helye EU tagállam 2010			EK letelepedési engedély iránti kérelmek, ahol a kérelmező előző tartózkodási helye EU tagállam 2011			EK letelepedési engedély iránti kérelmek, ahol a kérelmező előző tartózkodási helye EU tagállam 2012. október 31-ig		
EU tagállam	Állampolgárság		EU tagállam	Állampolgárság		EU tagállam	Állampolgárság		EU tagállam	Állampolgárság		EU tagállam	Állampolgárság	
Nagy-Britannia	szerb	1	Franciaország	kameruni				0						0
			Svájc	izraeli										
			Lengyelország	amerikai										

ideiglenes letelepedési engedély iránti kérelmek, ahol a kérelmező előző tartózkodási helye EU tagállam 2008			ideiglenes letelepedési engedély iránti kérelmek, ahol a kérelmező előző tartózkodási helye EU tagállam 2009			ideiglenes letelepedési engedély iránti kérelmek, ahol a kérelmező előző tartózkodási helye EU tagállam 2010			ideiglenes letelepedési engedély iránti kérelmek, ahol a kérelmező előző tartózkodási helye EU tagállam 2011			ideiglenes letelepedési engedély iránti kérelmek, ahol a kérelmező előző tartózkodási helye EU tagállam 2012. október 31-ig		
EU tagállam	Állampolgárság		EU tagállam	Állampolgárság		EU tagállam	Állampolgárság		EU tagállam	Állampolgárság		EU tagállam	Állampolgárság	
Németország	szerb	1	Franciaország	kameruni	2	Ausztria	szerb	3	Lengyelország	egyiptomi	2	Ausztria	szerb	3
Ausztria	horvát	1		szerb	1					albán	1			

III/c.

EK - letelepedés főbb állampolgárság szerint						
Állampolgárság	2010.	Összes kérelem %-ban	2011.	Összes kérelem %-ban	Változás	Változás %-ban
kínai	49	49,49%	33	36,26%	-16	-32,65%
ukrán	10	10,10%	4	4,40%	-6	-60,00%
dél-koreai	4	4,04%	13	14,29%	9	225,00%
orosz	3	3,03%	6	6,59%	3	100,00%
vietnámi	2	2,02%	6	6,59%	4	200,00%
egyéb	31	31,31%	29	31,87%	-2	-6,45%
összesen	99	100,00%	91	100,00%	-8	-8,08%

IV. sz. melléklet

Nemzeti letelepedés főbb állampolgárság szerint						
Állampolgárság	2010.	Összes kérelem %-ban	2011.	Összes kérelem %-ban	Változás	Változás %-ban
ukrán	601	30,79%	559	29,59%	-42	-6,99%
kínai	454	23,26%	497	26,31%	43	9,47%
szerb	399	20,44%	259	13,71%	-140	-35,09%
vietnámi	73	3,74%	128	6,78%	55	75,34%
orosz	96	4,92%	81	4,29%	-15	-15,63%
egyéb	329	16,85%	365	19,32%	36	10,94%
összesen	1 952	100,00%	1 889	100,00%	-63	-3,23%

V. sz. melléklet

V/a. - Kutatási célból tartózkodási engedélyt kérelmezők száma (2008-2012. október 31.)

Kutatási célból tartózkodási engedélyt kérelmezők száma 2008		Kutatási célból tartózkodási engedélyt kérelmezők száma 2009		Kutatási célból tartózkodási engedélyt kérelmezők száma 2010		Kutatási célból tartózkodási engedélyt kérelmezők száma 2011		Kutatási célból tartózkodási engedélyt kérelmezők száma 2012. október 31-ig	
indiai	5	indiai	16	indiai	9	iráni	10	kínai	11
amerikai	4	egyiptomi	6	iráni	7	indiai	7	indiai	6
egyiptomi	4	oroszb	6	szerb	5	ukrán	6	iráni	4
szerb	3	mexikói	3	ukrán	5	kínai	6	dél-koreai	3
ukrán	3	iráni	3	kínai	5	oroszb	4	horvát	3
egyéb	14	egyéb	18	egyéb	32	egyéb	46	egyéb	30
Összesen	33	Összesen	52	Összesen	63	Összesen	79	Összesen	57

V/b. - Kutatási célból tartózkodási engedélyért folyamodók, ahol az előző tartózkodási hely valamely EU tagállam (2008-2012. október 31.)

Kutatási célból tartózkodási engedélyt kérelmezők, ahol a korábbi tartózkodási hely EU tagállam volt 2008			Kutatási célból tartózkodási engedélyt kérelmezők, ahol a korábbi tartózkodási hely EU tagállam volt 2009			Kutatási célból tartózkodási engedélyt kérelmezők, ahol a korábbi tartózkodási hely EU tagállam volt 2010			Kutatási célból tartózkodási engedélyt kérelmezők, ahol a korábbi tartózkodási hely EU tagállam volt 2011			Kutatási célból tartózkodási engedélyt kérelmezők, ahol a korábbi tartózkodási hely EU tagállam volt 2012. október 31-ig		
EU tagállam	Állampolgárság		EU tagállam	Állampolgárság		EU tagállam	Állampolgárság		EU tagállam	Állampolgárság		EU tagállam	Állampolgárság	
Cseh Köztársaság	ukrán	1	Cseh Köztársaság	indiai	1	Nagy-Britannia		1	Németország	indiai	1	Nagy-Britannia	mexikói	2
Franciaország	chilei	1								pakisztáni	1	Olaszország	indiai	1
Németország	indiai	1							Spanyolország	indiai	1	Spanyolország	japán	1
									Finnország	oroszb	1			
Összesen		4	Összesen		1	Összesen		1	Összesen		4	Összesen		4

VI. sz. melléklet

VI/a.

Tanulmányok folytatása főbb állampolgárság szerint						
Tanulmányok folytatása	2010.	Összes kérelem %-ban	2011.	Összes kérelem %-ban	Változás	Változás %-ban
iráni	1459	13,05%	1445	14,12%	-14	-0,96%
szerb	1295	11,58%	950	9,28%	-345	-26,64%
török	1066	9,54%	1164	11,37%	98	9,19%
ukrán	1007	9,01%	902	8,81%	-105	-10,43%
nigériai	674	6,03%	755	7,38%	81	12,02%
egyéb	5 678	50,79%	5 020	49,04%	-658	-11,59%
összesen	11 179	100,00%	10 236	100,00%	-943	-8,44%

Tanulmányok folytatása főbb állampolgárság szerint						
Tanulmányok folytatása	2009.	Összes kérelem %-ban	2010.	Összes kérelem %-ban	Változás	Változás %-ban
iráni	1 346	13,72%	1459	13,05%	113	8,40%
szerb	1 226	12,49%	1295	11,58%	69	5,63%
török	891	9,08%	1066	9,54%	175	19,64%
ukrán	851	8,67%	1007	9,01%	156	18,33%
amerikai	754	7,68%	704	6,30%	-50	-6,63%
egyéb	4 746	48,36%	5 648	50,52%	902	19,01%
összesen:	9 814	100,00%	11 179	100,00%	1 365	13,91%

VI/b. - Tanulmányi célú tartózkodási engedély kérelmek* száma (2008-2012. október 31.)

Tanulmányi célú tartózkodási engedély iránti kérelmek 2008		Tanulmányi célú tartózkodási engedély iránti kérelmek 2009		Tanulmányi célú tartózkodási engedély iránti kérelmek 2010		Tanulmányi célú tartózkodási engedély iránti kérelmek 2011		Tanulmányi célú tartózkodási engedély iránti kérelmek 2012. október 31-ig	
szerb	1 414	iráni	1 346	iráni	1 459	iráni	1 445	török	1 197
iráni	1 258	szerb	1 226	szerb	1 295	török	1 164	iráni	1 143
ukrán	1 031	török	891	török	1 066	szerb	950	amerikai	578
kínai	914	ukrán	851	ukrán	1 007	ukrán	902	ukrán	467
amerikai	612	amerikai	754	amerikai	704	nigériai	755	szerb	316
egyéb	3 458	egyéb	4 746	egyéb	5 648	egyéb	5 020	egyéb	5 226
Összesen	8 687	Összesen	9 814	Összesen	11 179	Összesen	10 236	Összesen	8 927

VI/c. - Tanulmányi célból tartózkodási engedélyt kérelmezők, ahol a korábbi tartózkodási hely EU tagállam (2008-2012. október 31.)

Tanulmányi célból tartózkodási engedélyért folyamodók, ahol az előző tartózkodási hely EU tagállam 2008			Tanulmányi célból tartózkodási engedélyért folyamodók, ahol az előző tartózkodási hely EU tagállam 2009			Tanulmányi célból tartózkodási engedélyért folyamodók, ahol az előző tartózkodási hely EU tagállam 2010			Tanulmányi célból tartózkodási engedélyért folyamodók, ahol az előző tartózkodási hely EU tagállam 2011			Tanulmányi célból tartózkodási engedélyért folyamodók, ahol az előző tartózkodási hely EU tagállam 2012. október 31-ig		
EU tagállam	Állampolgárság		EU tagállam	Állampolgárság		EU tagállam	Állampolgárság		EU tagállam	Állampolgárság		EU tagállam	Állampolgárság	
Németország	orosz	3	Franciaország	tajvani	5	Nagy-Britannia	iráni	3	Németország	kínai	3	Németország	orosz	2
	pakisztáni	2		amerikai	1		tajvani	2		orosz	3		amerikai	1
	török	4		izraeli	1		amerikai	1		indiai	2		bangladesi	1
	Összesen	14		Összesen	13		Összesen	13		Összesen	24		Összesen	11
Ausztria	szaúd-arábiai	5	Spanyolország	kolumbiai	4	Franciaország	tajvani	3	Spanyolország	nigériai	1	Ausztria	szaúd-arábiai	2
	ausztrál	1		kubai	1		kínai	2		etiópiai	1		japán	1
	Összesen	6		mexikói	1		amerikai	1		indiai	1		nigériai	1
Nagy-Britannia	nigériai	6		Összesen	7		Összesen	9		Összesen	13		Összesen	9
	kínai	5	Nagy-Britannia	kínai	2	Németország	szerb	1	Norvégia	szerb	1	Franciaország	amerikai	1
	Összesen	41		orosz	3		perui	1		szíriai	1		izraeli	1
				nigériai	1			1		ugandai	1		iráni	1
				Összesen	15		Összesen	6		Összesen	3		Összesen	6
Mindösszesen		126	Mindösszesen EU		62	Mindösszesen EU		95	Mindösszesen EU		100	Mindösszesen EU		95

VII. sz. melléklet

EU Kék Kártyát kérelmezők száma (2008-2012. október 31.)

EU Kék kártya iránti kérelem 2011		EU Kék kártya iránti kérelem 2012. január 1-október 31.	
orosz	2	kínai	2
iráni	1		

VIII. sz. melléklet

Regisztrációs igazolás iránti kérelmek cél szerint

Regisztrációs igazolás iránti kérelmek 2008					
Állampolgárság	Összes kérelem	Keresőtevékenység	Tanulmányi	Családegyesítési	Egyéb
Összesen	26 711	13 631	2 750	3 981	6 349
román	16 507	10 942	739	2 489	2 337
német	3 917	532	605	415	2 362
szlovák	10 633	548	425	240	420
osztrák	806	194	19	106	487
brit	534	232	33	156	113

Regisztrációs igazolás iránti kérelmek 2009					
Állampolgárság	Összes kérelem	Keresőtevékenység	Tanulmányi	Családegyesítési	Egyéb
Összesen	20 794	9 210	3 198	3 419	4 967
román	9 000	5 902	352	1 434	1 312
német	3 249	519	346	433	1 951
szlovák	1 478	534	314	253	377
osztrák	837	193	28	110	103
brit	490	220	31	132	103

Regisztrációs igazolás iránti kérelmek 2010					
Állampolgárság	Összes kérelem	Keresőtevékenység	Tanulmányi	Családegyesítési	Egyéb
Összesen	18 552	8 005	2 209	3 094	5 244
román	8 495	5 421	412	1 427	1 235
német	3 524	538	595	506	1 885
szlovák	1 659	654	278	275	452
osztrák	950	144	25	117	664
brit	526	204	49	143	130

Regisztrációs igazolás iránti kérelmek 2011					
Állampolgárság	Összes kérelem	Keresőtevékenység	Tanulmányi	Családegyesítési	Egyéb
Összesen	18 308	8 099	2 291	3 062	4 856
román	8 339	5 354	389	1 444	1 152
német	3 480	646	572	592	1 670
szlovák	1 617	613	331	263	410
osztrák	890	145	19	109	617
brit	559	240	75	116	617

Regisztrációs igazolás iránti kérelmek 2012 (október 31-ig)					
Állampolgárság	Összes kérelem	Keresőtevékenység	Tanulmányi	Családegyesítési	Egyéb
Összesen	13 602	6 421	1 627	2 144	3 410
román	6 597	4 499	200	1 104	794
német	2 259	415	457	276	1 111
szlovák	1 178	426	267	180	305
osztrák	561	81	15	49	416
olasz	382	183	72	49	78

IX. sz. melléklet

IX/a. - Állandó tartózkodási kártyát kérelmezők száma főbb állampolgárság szerint (2010 - 2011.)

Állampolgárság	2010.	Összes kérelem %-ban	2011.	Összes kérelem %-ban	Változás	Változás %-ban
román	2 668	46,47%	1 961	43,78%	-707	-26,50%
német	926	16,13%	682	15,23%	-244	-26,35%
ukrán	375	6,53%	342	7,64%	-33	-8,80%
szlovák	355	6,18%	167	3,73%	-188	-52,96%
orosz	131	2,28%	130	2,90%	-1	-0,76%
egyéb	1 286	22,40%	1 197	26,72%	-89	-6,92%
összesen	5 741	100,00%	4 479	100,00%	-1 262	-21,98%

IX/b. - Állandó tartózkodási kártyát kérelmezők száma főbb állampolgárság szerint (2009 - 2010.)

Állampolgárság	2009.	Összes kérelem %-ban	2010.	Összes kérelem %-ban	Változás	Változás %-ban
román	2 505	53,80%	2 668	46,47%	163	6,51%
német	396	8,51%	926	16,13%	530	133,84%
ukrán	390	8,38%	375	6,53%	-15	-3,85%
szlovák	183	3,93%	355	6,18%	172	93,99%
orosz	111	2,38%	131	2,28%	20	18,02%
egyéb	1 071	23,00%	1 286	22,40%	215	20,07%
összesen:	4 656	100,00%	5 741	100,00%	1 085	23,30%

X. sz. melléklet

A foglalkoztatók által bejelentett EGT-állampolgárok száma állampolgárságonként (db)					
2008. január 1 - 2012. november 15					
Állampolgárság	2008. január 1- 2008. december 31	2009. január 1- 2009. december 31	2010. január 1- 2010. december 31	2011. január 1- 2011. december 31	2012. január 1- 2012. november 15*
belga	58	52	29	22	31
bolgár	65	90	66	67	56
brit	185	314	496	1 230	233
brit indiai-óceáni	1				
ciprusi	3	3	6		4
cseh	83	139	75	108	64
dán	31	19	15	14	14
észti	4	6	5	8	4
finn	23	40	19	16	6
francia	270	307	210	280	112
görög	22	16	15	17	37
holland	66	99	90	84	82
ír	9	18	47	83	34
lengyel	671	589	298	221	227
lett	5	5	2	2	11
litván	5	4	4	13	61
lichtensteini					1
luxemburgi	1		2	1	
máltai		1			2
német	458	722	391	360	277
norvég	7	14	3	13	3
olasz	167	135	233	196	138
osztrák	283	429	131	100	72
portugál	33	27	21	45	20
román	4 412	12 725	6 983	6 368	4 315
spanyol	48	72	58	113	87
svájci	16	29	12	8	14
svéd	32	39	39	36	42
szlovák	4 883	2 586	3 368	1 615	725
szlovén	15	35	22	18	19

*Az éves adatokkal nem összehasonlítható

Felhasznált irodalom

Szakirodalom

Hárs Ágnes és Neumann László által megválaszolt kérdőív („Posted workers in the European Union”), MTA PTI, 2010. 10. 08.

elérhető: <http://www.eurofound.europa.eu/eiro/studies/tn0908038s/hu0908039q.htm> (Letöltés ideje: 2012. december 4.)

Gellérné dr. Lukács Éva előadása, EMH Nemzeti Kontakt Pont Ülés (2012. október 16.): „Social security as an enhancing factor of migration”

elérhető:

http://www.emnhungary.hu/sites/default/files/eva_gellerne_lukacs_-_social_security_as_an_enhancing_factor_of_migration.pdf (Letöltés ideje: 2012. december 4.)

dr. Töttös Ágnes: A harmadik országbeli állampolgárok legális migrációjának uniós szabályozása, In: Interdiszciplináris Doktorandusz Konferencia 2012 Konferenciakötet, Pécsi Tudományegyetem Doktorandusz Önkormányzat, Pécs, 2012.

elérhető: http://phdpecs.hu/static/idk_2012/idk_2012.html (Letöltés ideje: 2012. december 4.)

EURES-T Pannonia: Munkaerő-mobilitás az osztrák-magyar határregióban; elérhető: <http://www.eures-pannonia.hu/?almenu=166&fomenu=no&site=166#1> (Letöltés ideje: 2012. december 4.)

Felhasznált statisztikai források

A külföldi állampolgárok magyarországi munkavállalásának főbb sajátosságai, 2012. I. félév, Budapest, Készült a Nemzeti Munkaügyi Hivatal Kutatási és Elemzési Főosztályán;

elérhető: http://www.afsz.hu/engine.aspx?page=stat_kulf_munkavall_mo-on (Letöltés ideje: 2012. december 4.)

A külföldi állampolgárok magyarországi munkavállalásának főbb sajátosságai a 2011. évben, Nemzeti Foglalkoztatási Szolgálat, 6. o. elérhető:

http://www.afsz.hu/engine.aspx?page=stat_kulf_munkavall_mo-on (Letöltés ideje: 2012. december 4.)

EUROSTAT adatok:

http://epp.eurostat.ec.europa.eu/statistics_explained/index.php?title=File:MW_map_EUR_July_2012.png&filetimestamp=20120802093553 (letöltés ideje: 2012. 12. 13.)

Felhasznált jogszabályok jegyzéke

Magyar joganyag

2007. évi II. törvény a harmadik országbeli állampolgárok beutazásáról és tartózkodásáról

2001. évi C. törvény a külföldi bizonyítványok és oklevelek elismeréséről

1991. évi IV. törvény a foglalkoztatás elősegítéséről és a munkanélküliek ellátásáról

114/2007. (V.24.) Korm. rendelet a harmadik országbeli állampolgárok beutazásáról és tartózkodásáról szóló 2007. évi II. törvény végrehajtásáról

38/1998. (III. 1.) Korm. rendelet a Magyar Köztársaság Kormánya és az Osztrák Köztársaság Kormánya között a határmenti térségekben történő foglalkoztatásról szóló, Szombathelyen, 1997. március 26-án aláírt Egyezmény kihirdetéséről

181/2007. (VII. 6.) Korm. rendelet a harmadik országbeli állampolgár kutatókat fogadó kutatószervezetek akkreditációjáról, valamint a fogadási megállapodásról

355/2009. (XII.30.) Korm. rendelet a harmadik országbeli állampolgárok Magyar Köztársaság területén történő engedélymentes foglalkoztatásának szabályairól

298/2011. (XII. 22.) Korm. rendelet a kötelező legkisebb munkabér (minimálbér) és a garantált bérminimum megállapításáról

390/2012. (XII. 20.) Korm. rendelet a kötelező legkisebb munkabér (minimálbér) és a garantált bérminimum megállapításáról

1657/2012. (XII. 20.) Korm. határozat a kormányzati stratégiai dokumentumok felülvizsgálatával kapcsolatos feladatokról

28/2007. (V. 31.) IRM rendelet a harmadik országbeli állampolgárok beutazásával és tartózkodásával kapcsolatos eljárások díjáról

16/2010. (V. 13.) SZMM rendelet a harmadik országbeli állampolgárok magyarországi foglalkoztatásának engedélyezéséről

44/2011. (XII. 16.) NGM rendelet az EU Kék kártyával foglalkoztatott harmadik országbeli állampolgár részére fizetendő kötelező legkisebb munkabér megállapításáról, valamint egyes munkaügyi tárgyú miniszteri rendeletek módosításáról

Uniós joganyag

A Tanács 539/2001/EK rendelete (2001. március 15.) a külső határok átlépésekor vízumkötelezettség alá eső, illetve az e kötelezettség alól mentes harmadik országbeli állampolgárok országainak felsorolásáról; HL L 81., 2001.3.21., 1—7. o.

Az Európai Parlament és a Tanács 96/71/EK irányelve (1996. december 16.) a munkavállalók szolgáltatások nyújtása keretében történő kiküldetéséről; HL L 18., 1997.1.21., 1—6. o.

A Tanács 2003/109/EK irányelve (2003. november 25.) a harmadik országok huzamos tartózkodási engedéllyel rendelkező állampolgárainak jogállásáról; HL L 16., 2004.1.23., 44—53. o.

Az Európai Parlament és a Tanács 2004/38/EK irányelve (2004. április 29.) az Unió polgárainak és családtagjaiknak a tagállamok területén történő szabad mozgáshoz és tartózkodáshoz való jogáról, valamint az 1612/68/EGK rendelet módosításáról, továbbá a 64/221/EGK, a 68/360/EGK, a 72/194/EGK, a 73/148/EGK, a 75/34/EGK, a 75/35/EGK, a 90/364/EGK, a 90/365/EGK és a 93/96/EGK irányelv hatályon kívül helyezéséről; HL L 158., 2004.4.30., 77—123. o.

A Tanács 2004/114/EK irányelve (2004. december 13.) a harmadik országok állampolgárai tanulmányok folytatása, diákcseré, javadalmazás nélküli gyakorlat, illetve önkéntes szolgálat céljából történő beutazásának feltételeiről; HL L 375., 2004.12.23., 12—18. o.

A Tanács 2005/71/EK irányelve (2005. október 12.) a harmadik országbeli állampolgároknak az Európai Közösség területén folytatott tudományos kutatás céljából való fogadására vonatkozó külön eljárásról; HL L 289., 2005.11.3., 15—22. o.

A Tanács 2009/50/EK irányelve (2009. május 25.) a harmadik országbeli állampolgárok magas szintű képzettséget igénylő munkavállalás céljából való belépésének és tartózkodásának feltételeiről; HL L 155., 2009.6.18., 17—29. o.